

سوزنی نیشتر

مدرسہ
کلاس
تاریخ
مدرسہ
مدرسہ

مدرسہ
کلاس
تاریخ
مدرسہ
مدرسہ

مدرسہ
کلاس
تاریخ
مدرسہ
مدرسہ

مدرسہ
کلاس
تاریخ
مدرسہ
مدرسہ

هم ده ست نو و هم پیشکه شه بو
بو: نامه خا خه نهی لاوانی دمو کراتی
کوردستان به یادگار

سوزی نیشتمان

ملا
ما موستاخ الدین
۱۹۵۱
۱۹۵۲

ه لبراره ی شیری چه نه
ساعریکی کوردستان

فونا بخانه ی کشتوری
سوزی نیشتمان
ما موستاخ الدین ملا

به قلم ما موستاخ الدین ملا
له روژی ۷ ی مایه یالی ۱۹۵۱ م
= = ۷ رجب = ۱۳۷۰ ه

له ساری سلیمانی

غفور رشید داراغی

سلیمانیة - عراق

کتابچه که در هفت خوانند و در آن به نغمه است
رنگه و نویی (چونکه) که بی بی هم هوی کو و آنه دره
ما جات
(خطه کاشی)

که و ره که می رحمت روی — مای که ره م
صلوات و سلام که می که م ایست که م
بینی و بر خری و بدا و دم دا
بو — مزرعی می روحی خاتم دا
جه و مزرعی نور حوس دا — ره و ثور
کوردستان پرکا له طوفانی نور
او نوره می اُفیش که رده ن و اعلم
کتیب خانمی چه ند ملت دا وه هم
بریفه می ده روجه کوی کوردستان
رزگار بهین لده ست نادان به آسان
[مولوی]

— ۷ —
مولوی :

ناوی سید عبدالرحیم له خلیفہ گورہ کافی شیخ عثمان
سراج الدین بڑوہ له سالی ۱۸۰۴ م له دی سی
تاویخ گورہ له خاکی جوانرو داها توتہ دیناوه
دوازده علم بڑوہ له بایہ سی شمر کہ س نہ یگی و ہ تی
مولوی سالی ۱۸۸۷ م و ۱۲۰۰ ہجری
لہیت قہ لای شمیران لہ دی سی سر ساتہ بر حمت چو وہ
واہندی شری انوسیدہ :
پارچہ شوہیہ ک :

لہ پیری بہ ختی رہ شمی شوم اگر
ام و ست بوج منی و ابہم دہ رده برد
ہرچی ابینم والہ بہ زما یہ
دہ ستی لہ سینہ گی لہ رم و نہ رمایہ
سواری اجبالن وان لہ پیشہ وہ

من به دست چرخ جفا پیسته ده
نالحم سازم خم باره ی به زوم
لهرو امانه وه له ح یا به نزم
گینللم احوارد به دردی پنهان
یا رجه بلوری لم هاته زبان
به زبانی حال ره وان ترله قال
بوی گیرانه وه ریزه ی کونه سال
وتی له وساده به برد خلق کرام
له که سی هل سا و پی پی کی پیانام
روزی هینا میان دو بوره زه لاج
گر تیمان ناو به چه کوسیان دام
لهینده یان لی دام هه تا بوم به آرد
نا میانه کوره ی به اگر جوشم خوارد

که قالیان کردم بوم به بلوری
ادره و شاه وه وه ک پارچه نوری
لیوم نابه لیوناز دارانه وه
که و تمه گوری به زم خونکارانه وه
گاه ماوه می شراب کونهی پرتا شیر
نشئی ده ماخی بادشا و وزیر
گاه جنسی لطیف شوخی دیده دست
ایاه فراندع ام دست بواوده دست
له و بهره شینه بوم به و بلوره ██████████
اجری قالی بو شراره ی کوره
تامده دران چه کوشش نه دابه سرتا
به رگی تسلیمی نه کابه بهر تا
تاله کوره داته و او قال نه بی

له چيندو چوڻي که رَو لال نه بي
 ده وره ي دوباره ي ريان نه بيني
 له کوري به ستي — رده رنه بيني
 به ختت ناپوخته برقي بي نوري
 له ري ي اجر به و دور بيني دوري

له کاتيکا محمود پاماي جافل بغداد بووه
 مولوي احمد شمراني بولار دوه : —

له دوريت جوشي سرچاوه ي چاوان
 که و ته — ر به ستي جوگه و بناوان
 پايتختي محمود دارالسلامه
 مينش که ي فام اياز له لام
 اياز تي که بي هل ساده ستوربد
 سلامتي توي تيا تي بيني کرد

بهر رسو کودالی برژانگی نوسا و
 به ره تستی کرد سه یلی چاوهی چا و
 نه گینه دجلی می چا و ارخه وان سور
 بقدای اکبره دهستی ساره زور
 چی بانی معدوم خسته می مهابوریت
 حالی دیده و دل که تاوی دوریت
 برو به و دجلی بی که ناره دا
 که اروا به نا و جرگی ساره دا
 سه یر که گه رمای چند به تین و تاوه
 ها وین مان بودی له لای بقداوه
 او آخر و شکا و فرسیکی دیده م
 ام دوا بی نفس دله می خمیده م

+ معدوم لقبی شمری مولوی به

له وگه رماو آده ای به رگوزیده م
تی بگه جسته ی دهر و ن و دیده م

دیسگ بو محمود یا مسای جاف ؛ —

سه پولی دجله ی غم که ف اچینی
گیزی خوینی دل هر جوش اسینی
ته و ده ستی بغدادی به لافا و ته ننگ کرد
ام رووی کر بلای به خوین گول ره ننگ کرد
آوله اندازه ی که ستی دور چووه
به خوینی ام خلک زراوی چووه
به م ری به ندانه آسکو که رینه
که نامه نه بی گونا هم جیه
راو که ر پک که و ته ده روینان ته ننگ
قافیه م تا قاف قیامت له ننگ

نماوه به نود را بوار دغم مسترم بوبه ترقا چووه گردنم
 اگر بی و فلک به راست هل سوری ام گیزه لوکه ی سه خسته را بوری
 میلی دیده نی یار انم زوره سا چرخه چپین و راستیش به نوره
 با له ندی که گل یار اندا به شاد له سر ملا ندا خم بده یه به باد

که چرخ گشتی به راخی دوری
 بی ده سته لاتم توسی لیم ابوری

چوار بالی مولوی : —

بالا خانہ سی چاو دیوا خانہ کہ مت
 گھلہ بانی خاک آستانہ کہ مت
 له تاو دلوپہ خیالت زویر بو
 آ زیز سا جاری پی یہ کی لی سو

مولوی له کاتیکا عنبرخا توئی رنی مردوه و توبه تی:—

تو وی — روگول وه نه و سه و سنبیل

عزرائیل بردی چینه ناو گول

دیسان که رقیس به مودارا بی

به هاریک ابی چه نه آرابی

فرد

که م که م گوللان جهم به ستم نه کو

انتظار پی دیه به ژنه و بالای تو

پی زه خمی خه ده نگ موژهی تم پی یکر

نه نگه پانیا و صحرای محشر

یا خلیل دخیل که بی عارت که رده تو سه و ده رهال کریم برده

احمد حمدی بگ صاحبقران :-

کوری فتاح بگی حاجی ابراهیم بگی محمود بگی صاحبقران
 سالی ۱۷۹۵ له سلیماننی هاتوته دنیا وه له مدرسی
 رسمی را خونیندویه تی دله منزگه و تان لای عامه کانی
 اوزه مانه به علمی دینیهی ته و او کردوه ام زانته
 له شری ده ربه ندی بازیا له لگه ل پنج محمودا بو
 سر کرده می له شگری کوردستان بو به راستی
 بی جگه له وه که عالی و شاعر بو بی او یکی آزا و
 م وه سنیه و قهره مان بو شه وی ۱۷ ^{۱۹۲۶} _{علا}
 له سلیماننی برحمت چو و لگدی بی لک نیشراوه

حمدی فرویه تی :-

ای وطن روم و محم مشتاقی کوردستانته
 افتخاری ملتی کورد سوکتی عنوانته

به ستم سر به رزی ایوازه و سپینان مانگور و ژ
و دهک نیسانی افتخاری سنگ و بچی شانه

برق ادا و ارژی ده کوا مواجی گم و هر حیوانه گمان

آده یا روحی ره وانی حیوانی حیوانته

آده یا نوره له عاسی خور که ابر یکی ته وه

اهلی حکمت و ازان بی دوره کانی کانتته

آده یا نوره له عاسی خور که ابر یکی ته وه

اهلی حکمت و ازان بی دوره کانی کانتته

گول گولی سور و سپی خالخالی خانگی رهش الی

پورده ی روخسا روورده ی رشتنی حیوانته

عاسقی رهنگی خزاننی تویه بویه دی به هار

فصلی ها وین گم رم مدیلی بفره کی زمستانته

بوچی ابناری ره خیره ی کانتته شماره زور

سهر بازار خواننی میوانه له بهر میوانته

باسی میوهی تو اکرم بویہ قلم ها تو تہ بہر
بستہ کام بستہ بی اہلی دل و عرفانہ
بو اہی جاری بر تاپی نہ نیم افکاری سے
یا بہ سر رو بستہ یا سر بہ سر ہجرانہ
پلیلہ ی پشتینی لیرینی حبیبی قومی کورد
زر زرہ و بستینی بہ ردینی قد سا خانہ
بویہ سیروان ضرب بوشالی جو غم و رانکت
وہ ک حریر و دجلہ ی جزیرہ بالادہ ی ہوتا نہ
کورد کورہ کاژاوی لوتی وابلند کرد و تہ وہ
لہر و کوشندہ و بادین آ رہ زوی بہ رزانہ
آسمان و شاخی بہ رزو سطحی ارضت دہ رده خا
مالی کوردیتو اوہ دیوار و حد و مشہ و بانہ
پہ ی کولی تا قصری شیرہ راکشاوہ پی کولی
دہ ستی قندیلت دریشہ بو چراچی و انہ

پیره نه گرون تا جی شاهانی به سر برزی فران
 تهم ده ماوه ندر اگری محبوبي که ورا مانته
 خطی دیوانی ستسته ی کرد و لوتی به رزی شاخ
 واضحه بوسه خوبی طره فر مانته ،
 جاره جاره حمدی گلمه پیت گه رلی بکانه حق نینه
 چه رده را نه گره نه لیه خالق که جانی جانته

حمدی ، پرسیار له وطن اها

ای وطن کوانی نسیمی صحیحی عنده رباره که مت
 کوا گولی خندان و کوانی عند لیبی زاره که مت
 قومری بی سرشین که طوقیکی لامل دایه الی
 کوانی پنجهی سروی نازت بولبی جو باره که مت

کوا و کور و حاینان فرقی منور طینه بان
 بینه سیری منور عی او میدی اهلی ساره که است
 و هکله محشدا که عالم ون بکانه نامدی عمل
 کواله میدانانگه رانی کاسب و تجاره که است
 کواره گی روحی عمومی بو خطوطی تلفراف
 بوینه ناگاتمه دراوسی بتکوره ها واره که است
 کوانی ساگردانی مکتب بویت بدیه ام شرقیه
 ایو طه کوانی نمام و نه و گولی گولزاره که است
 و هکله نزعابی وصیت کاخرینانه و تی
 نیمه یارایی جوابی جمله بی گفتاره که است
 هر انده است پی ایلم اما به خلقی تو بنی
 هر له یارست تا اگاتمه جمله بی اغیاره که است

میره که م پی تاه حلاله خوینه که م که رگوم نه که
نا دران و حمیت کار و اولادی وطن

حمدی ، جوانی وطن ادا ته وه

ده سستی ظالم که و تمونم ماهوای گول محرم

گول سکا بازی خوینی بلبلیش که و ته سرم
هر که طوقی ظالمی دی قومی روحی نه لفری

سروی بی چاره وتی و اچاکم سجده ی بوهرم
راکسادک مثل ایستره منور طینه تاه

تا بکه نه رحمی میا طینی له بیچی میزه رم

کاسب و تجاری بی چاره له داخا مردون

که ربم دقت تی بفکری ایسته ده سستی محرم
مترقی خوینم جفد و تاری عنابوتم تلفراف
چنده ویرانه بزانه ساره کی آ خر سرم

ایستیلای ارض اکا سایه ی ملل له مع عهده دا
 نیوه روم مه که نیمه تا بیری پی سی بر رم
 لیم گه ری توخوا ایتر نیمه توانای قسه
 تو بئی ام توصیه زو تر به یارو یاوه رم
 شیره کم بیتان حلاله خوینه که م که رگوم نه که
 نامداران و حمیت کارو اولادی وطن

احمد محمدی بک سوره تی فاتحه ی کرده
 به شعر به م جوهری خولره وه
 سوره تی فاتحه :—

یا رسول الله ذلیل و دل حزینم رحمتی
 مستمند و بی قرار و بی قرینم رحمتی

راحتی قلب و وجود و عزّتی نفسم نما
ده ختی مگره حافظی ایمان و دینم رحمتی
دار خواهی محرو پشتو پناهی مؤمنان
هم نینتی ذاتی دنیا آفرینم رحمتی
با به بسم الله الرحمن الرحیم ده ست پین بکم
چونکه تینوی رحمت دل آفرینم رحمتی
کائنات الحمد لله پرله نوری روی تو
ای حبیب و یاری رب العالمینم رحمتی
ای وجودت منبعی الطافی الرحمن الرحیم
مالکی اعجازی شمس یوم الدینم رحمتی
قائم ایاک نمیدوم به تبلیفاتی تو
وا و ایاک الیم بونستینم رحمتی

اهدنا بوری صراط المستقیم توخو
 بو ارائی ری صراط الذینم رحمتی
 من له انعمت علیهم بانهم لم یسئو شیئاً
 خو سگی گوئی ایر المرسلینم رحمتی
 غیری توکی مع له غضوب علیهم لا ارا
 وه ک ولا الضالین امیر هیچ نه بینم رحمتی
 توخو اغافل له حمدی قطره به روزی جزا
 رو سیاهم ای شفیع المذنبینم رحمتی

حمدی له ستایشی - روه ری کائنات سلامی خوی لی بی
 فرمودتی :-

یک لمعین انواره سرا پای محمد
 بی مثل به ستایش نه بی عضای محمد

دو چاوی هه لينا وه فلک وه کسه خو خورشید
بودیده بی دو نیرگی شهلائی محمد
ام ارزو سمایه صدقی بحری وجوده
بو دُرّی یتیم گه وهری یتیمای محمد
تو بانچه می قامتی طوبی له قیاما
بشنی ته وه او وه ختمه که بالای محمد
اُسراره انه دو ژینی لکرگزنده بو تیر
ایکرد به همو عمری ته ماسای محمد
ده ردینی هزاری وه کو آده ح له جنانا
روخساری گه غم ره نگی مصفاای محمد
ام خلاقه خوابویه اکا سوقی معاصی
تا ده ربه وی قدری تمنای محمد

انگوشته‌های خاتمه فخری رسالت
 نجفی کتفی موری محاسن محمد
 هاتف الی بهم شمره که عالمی بال
 توصیف جلای روحی زینبای محمد
 مسوده بی صحیح ازلی موی محمد
 خورشیدی بیاضی ابدی روی محمد

حمدی که بردی قبره که ی نوسرا و من —

حمدی خوا اکرم به بواعتقاری من
 دیوانیان له محاسن اکرم و انتظار من
 یک روپه ره ی جوابی سوا لی ملک ادا
 دیوانه کم کفایه ته بو سر منزاری من

احمد مختار بگ

کوری عثمان پاشای جافه [احمد مختار بگ]
 به حساب اجد که اکاتہ ۱۲۱۶ هجری تاریخی
 هاتنه دینا بی تی و له هاجم هاتوته دینا وه به بی
 اوهی له کلبی کلبی را بخونی تورکی و فارسی و
 عربی و انگلیزی زایوه ام زاتہ وه کو طا هر بگی
 برای اویش ادیب و شاعر بو بی جمله اوهش
 ۲ زا و سخن بومالی ۱۹۲۵م له سر آدی
 سیروان به کومت چو له عبا به یلی را اینتر اوه
 له لایه پیره یرد حاجی توفیق بگه وه ام دوسی سفری
 بو و تراوه : —

دو مهرج یکی که می خسره وانی
 دوه بیان خالی روی اُرده لآنی

بو بود به شمری جوان و نه و چه جوان
دریغا فلک خستیه نا و حیدوان
شاعر بو شاعر انجاسی وایه
فلک به ده بی به که سانا یه

له له مستیکی شیرینی احمد خنار بگ

ده مستیکینه

به به ردی فرقت شومی دلی آواره و مشکینه
له نا و زمره می رقیبا عاشقی بی چاره و مشکینه
اگر روح و دل و ایمان طلب کا بید و ری عاشقی
که طفله و خورده ساله قوت دلی او یاره و مشکینه

ده خیلیم ای نیسی صبیگه گاهه مکنی دلمه
به ریشانی مه که توزولفی او نازداره مه شیکنه
به قتلو کو مستنت فخره عاشق شوخی شیرینت
له سرروح و دلت فرمانی او سالاره مه شیکنه
که من به روانه بی معنی سری دو کولمی قوم جانان
دلی احمد به فتنه ی او سگی پتیاره مه شیکنه

احمد فخر بگ

له خه وه لیس دره نگه ملتی کورد خه وزه ره رتانه
هوت تاریخی عالم مته هیدی فضل وهونه رتانه
ده ساتی کوشی ای قومی نجیب و بی که سو مظلوم
به گورجی بی برن اوریکه دوره ی واله به رتانه

بخوبین چونکه خوینده بود فاعی تیغی دوژمن تان
لهوآن و سعاق عینی قلفاق و سوپه رتانه
به خورایی له دستی برده ده ن ام خاکه شیرینه
که توی و کج جواهر مورده و کل البهرتانه
به سرخا کا اگر انیش بده حقاننه ای کوردان
تمام ساسی بری ام شاخ و کیوانه له سرتانه
به بی قدری به سریارانه بودن حرمتی بگره
گولاله سوره ای ام صحرا به خونیاوی جگه رتانه
ده میله ام ولاته و اسیری پنجه بی جهله
له سایه علمه وه امر و ایتر نوبه بی ظفر تانه
زباننی حالی احمدهرالی وریابن ای ملت
بزانش بردی ام شاخانه الماس و گهر تانه

ملا حسن کوری شیخ ملا قادری پیاره قاضی پیشوی
هلبج ام لهله سته ی احمد مختار بگی تخمیس کردوه —

دل له محنت که بیه ساقی سابه روی خندانوه
بمده ری جامی به یادی طلعتی جانانوه
چونکه دیسه و اله سازی سینه بی بوریا نه وه
دیته گویم ده نگی به سوزو سیه و گریانه وه
نال بی دله له حسرت خاکی کوردستانه وه

چون نه نالی دل به حالی ملتی محرومی کورد
چون نه گری چا و به خوین بر طالعی مشنومی کورد
سینه چون چاک چاک نه کم بر عنهری محکومی کورد
لانه وازوبی که مس و مظلوم ایسته قومی کورد
گه به ده ستمی تور که کاه و گه به ده ستم ایرانه وه

بوقسمی بی اصل و باطل قیمت نه که ونه جستجو
گوی نه دهن هرگز به وعدهی بوچی بی مایهی درو
که می ابی با و هر بکفا عاقل به عهدی کینه جو
اسمی و جده و عدالت بی نسمایه و درو
بو میاست ام قسه که و توت سر لیوانه وه

اسمی بی جسمه سر و هت ای خرد مندانی کورد
لازمه باستی تی بگه شیر انوشیر بچانی کورد
رحم و انصاف ما وه گه بر عاقله می مردانی کورد
راسته گه ر اسمی عدالت بوچی مدالانی کورد
ویل و سرگردان سورینو به سر کیوانه وه

کورد هه سیره می که و ته لیر می کویر بو وه دیوانیان
نگه تی روی کرده جاه و حستی مردانیا ن

جاری و اگراوه روژی جلوه و جولا نیان
هینده حیزه به ختی کورد بولوستن و تالانیان
کوله لی ها توه به سواری خوشتی پی پانه وه

ایسته هر چند تک چووه به چین پی اجدادی کورد
کاوله لای غیزه به جاری به چکو بنیادی کورد
هر که سی بوخوی اپجری ملکی مادرزادی کورد
امرو با و ابی به لام روژی ابی اولادی کورد
دینه وه میدان به علم و صنعت و عرفانه وه

کوانی پیلانی صف دُری روستم نه ژادی خویشی لقب
چی برهات کولبهی کوردانی با اصل و نسب
بوچی و اون بوخو او زندانی سحر و حساب
حالی کورد ایستاله به بینی تور کو ایران و عرب
بچووه طیره که و توده ته داوی مندالانه وه

هر که سی هیوای به نام ردی اویش نامرد ابی
 قومی باوه رکاهه غربی ایشی هر پهل خورد ابی
 هر چی که و ته سویی قومی یگانه استوی ورد ابی
 ام قراری ^{عظیم} به و اخلاق الیه بو کورد ابی
 هر قومی دو که قبیله ناجیه تا و گیر فانه وه

بایزید و ارض و موم موسی و ایلی حیدران
^{شورده} عرفه و بتلیس و خرپوت و محالی بارزان
 شهریه و دیار بکرو وان و منگور و محمدینیه
 خانقاه و مندلی و گوران و لور و باجهلان
وه کوه و سادرون به بالای منطقه ی بابانه وه

ده شت و صحرا مان ابی ته روضه یی خلدی به رین
 پرتله انواهی فواکه لاله زار و عنبریه

جوگه کانیسمان ابي ته شهد و سوکوانگين
کينوکه ژگه ابي ته باغ و قهری که وهرين
بو تماشای ده سته دسته دین له امریکانه وه

خوینی کورد هوارده له لاتان و ازانم سربته
رحمة له زمی بفریون بی صدا ام نعمته
خاوه فی ام خاکه پاکي اهلی عزم و غیرته
نه وجه و انانی وطن تو حیدر که ام ملته
هر له کرمانشاه هه تاوری و ستم و بوکانه وه

تودی وحدت دانه چینی بو اوهی بی ته شمر
رور به روز آوی اده کوردان به خویناوی جگر
تی اکوشن بو اوهی زور زوبه گورجی بی ته بهر
ریک اخه جمعیتی وان و جزیره سرب سرب
عقره و زاخو ایه ستن ریک به قه د بو تان وه

له شکر یکی شرفروشی کوردی مطلق ریک اخنه
 تا قحیکی پر خروشی جوانی سرره ق ریک اخنه
 عسکر یکی خوده پوستی دست به بیداق ریک اخنه
 له شکر یکی منتظم بو سندن حق یک اخنه
 جوان و رازا وه به طوب و لاکه لی المانه وه

نه وجه و انانی وطن هر یک وه کو به وری بیان
 پاله و انانی هونم رنه ندهر وه کو سیری زیان
 سوره سوارانی همه وه ندهر وه کسیر لی مازنده ران
 بچکه شیرانی عسایر بو قرانی دور مناس
 هر وه کو روستم آله ونه هاتق و جه و لانه وه

نوکی سستی یان له جرگی جرگی دشمن گیر آکه
 تا وه کو دشمن هجو بوری ی عدم تبجیر آکه

خاکی کوردستان له بیهروبی بلا تهر آکه نه
بایستی قرانی مدعی خاکی وطن تعمیر آکه نه
رگیدی آسه اچیت خاکی هه ورا مانه وه

احمد فوزی :

کوری حاجی شیخ غنی و خالق سیمایه له پایه سی سردا
زور به ده سه لاته عربی و فارسی و تورکی ازانی
له مدرس کانی عثمانی دا خونید و نیم تی ایستاله ته نه تی
۶. مالیدایه سفره کانی ^{بیر} رو آ و داره ام زاته زیانی
به ماموریت رابور دوه اده نمونه ی سفره تی نه

بو زین آکه ریم حلقه ترمانم له عراقه
بی به رده الیم امن و امانم له عراقه

بفدايه له بوام و لهنه بابي مراده
جبي صرغي خوري و تو تنه کاخ له عراقه
جبي لي اکه م ام سعلب و مازو و که تیره
ای نیره کوی سیتته؟ که ناخ له عراقه
یرسیم له امین⁺ ام جله جوانانه له کوی یه
سیت نیم و تی یا هو من از ناخ له عراقه
خوشرو تی بقدادی نه بی اسری له برسا
اتوانی بابی روحی ره و ناخ له عراقه
با جنبه که ستم کورد بی اما کوردی عراقیم
حامی وطن و ساهتی زه ماخ له عراقه
ام رابطه بی معنوی یه سیتیش ازانی
پیریکی وه کو خوشی جه ناخ له عراقه

فوزی چیه به بینکه فنوغرافی خیالت
بی ده نگه ، وتی گمانه قه وانم له عراقه

احمد فوزی ام شعرانی خواره وهی له بابت
مردنی کمال اما تورکه وه و توده : —

کوردیکی شمال له حسی به خوینه وه
رو به پی که نینه ده ح به جوینه وه
اهات به ریوه وه ک طرافری
خوبنی مظلومی له روی استری
بانگی کرد کوردان سینه بو به مایی
مژده بی لیتان باوکی ^{بزرگ} روی
ابو جهالی کورد سادی ناکام
[تبت یداه] تا اخر که لام

رویی بو سقر جی خوی له وی گرت
کورد رزگاری بوله دست جرتو فرت
بو تاریخه کی اروه هایه

کوردان به جاری بکده هرایه

گل گل بی و بچن بلین به یه کدم

روح اتا تورک چوبو جهنم
۱۲۵۷ هجری = ۹۸ + ۱۷ + ۶۷ + ۲۰ + ۷۱۴

احمد فوزی ام تخمیس بینج بالی شعری
له سره له سینگ بینج نوری کردوه زور
ووردو شیرینه :-

جلوه گاهی نوره خه کوته خانه بی خاصانه شه
هیگه بی اسراره سر پوسه دل عرفانی شه

کیو اسوتینی بلیسی آگری سوزانی شه و
خوت پپاریزه له آهی دل برینداری شه و
نه ک خوا ناکرده گیرانی دعای نالانی شه و

دل به شوکای فراق و دینی صحرای غریبم
سیمی و گریانی به یادم بوته جزئی خلقتم
خوینی لی ده تکی له هجرانای پر هجتم
یا وه رویاروانیسه آه و اشکی حشرتم
آفری ای بارک الله دیده بی گریانی شه و

نعره ته و ناله ی ده روغم گوی می ملاکت کتر اگا
تا بجه روی اشکم که لیل آوی دو اوان شتر اگا
بوکروزی جرگی سوتا و عقل و هوشم ده ریه کما
دل نه بیته قطره بی خوین و له دیده هم سریه کما
هر که رابوری به دما صحبتی جارانی شه و

منظری گولزار و صحرا خاصه بی رو ندانه هر
گوشه بی میخانه دایم جمعی مستانه هر
عاشقیس شیواوی ناز و عشوه بی جانانه هر
استی حضرت لازمی جمعی سیه بختانه هر
نه و غمی صبحه دلیلی قطره بی گریانی نه و
عاشق نیکین بی گریا نوا و حسرت
دل به پی و هندی فراقه و پی که کوهی محنته
هایوهوی سیتانه فوزی بر تو آخر قسمت
نوری لام بیج و خمی زولفه بخت زحمت
لای سخن طبعان حال رو خستی میوانی نه و

اُثیری

ناوی عبدالخالق کوری سید حسین له شاعرانی به نام و بانگی
 کورده عمری گه یشتووه به ۶۰ سال زنی نه هیناوه
 سرده میک باس کاتبی حکمی شرعی ککوک بو
 انه نمونی شعری اوه : —

بیره کوردستان عزیزم که رتو سه بیرانت اوی
 بت به نه قندیل آله رگولاری کویسنت اوی
 سیری او خیلاته که نیستوته داوینی چیا
 با بچین بو مال که وره که رتو خویسنت اوی
 بت به نه پای تاق لای سر پیلو سر میلو کردند
 بیت نیساندهم صد هزار آثاری مساننت اوی
 آوی صاف و روشنی حسمانی دامانی چیا
 لی بنومسه دم به ده گه آوی حیواننت اوی

لاوی کوردی مع له بهر که عالی زاخو آمیدی
 گه رتو صد چاکتر له رهنگی عالی کرمانت اوی
 له لسه گه شتی چیمه و گولزاری کوردستان بده
 گه رله بو دهرودی دهرونت داوود دهرمانت اوی
 روح دمانت صرخی رگیه ملتت که چاوه م
 گه رله خوالطف محیم و خودو احسانت اوی
 ای ائیری هینده عشق ملتت کوردست هیه
 بش مری لام وایه قبری گودی سیوانت اوی

له لایه ائیری به ده جغرافیایه کی کوردستان :-

سنه و سابلانخ و کرمانشاه و کرکوک و سلیمان
 تنو و لاجان و حرده ستوبه ناوی ساهی سیوانی
 محادیه و دهوک و عقره و سنجار و هم زاخو
 ره و اندز رانیه زیبار و بارزانی

صدا حیه که گه ل اربیل و کوی سه قلاده و پردی
سهر بازار هلبیجیم حیم جمال و اهلی بازیانی
جوانه رو خاقر و یانه سسرال و ابر آمانه
که گه ل بیچاره و افشاره له ایلاخ و مریوانی
کرتند و احمد آباد و برو جرد و نهها و هنده
سهند و قهری شیریه و لور و سر پیلو که لانی
رحیمه ی ارده لانی لور زبانه و قومی جنگا و در
امانه یک دیگر بو بون له زین بید اخی بابانی
امیری بو ترقی اتحادی سانی اجم قوم
فدا که ثروت و حالت به ناوی حق انسانی

سیره: کوردستانی شورشیانیه ۶ نازم

بزم --- ۹۶۵۱۱/۵

احمد درویش :- رُہ حَوَّل

کوری ملا درویشی عبد اہ آغا و خالق سیمائینہ لہ دہ ورہی
سالی ۱۹۱۷ م لہ سیمائینی ہا تو تہ دنیا ایستالہ ولیر
با سکا تہی دائرہ ی تسویہ یہ سفرہ کمانی نور
تہ رو آو دارہ و اہر ندیکلی انوسینہ :-

سکا لالہ گہ ل گہردی سیوان :-

ای گہردی سیوان سیوانی سیوان
ای گہرخی گہ و ہر تابہ سر لیوان
لہر خوا ازانی چی لہ دلٹایہ
چند گولی وہ ریو لہ زیر چلتایہ
بہ تیغی عقل گہ ر بدرن سینہ ست
سرا پا لعلہ بنہ و بنہ چہنہ ست

تو گولزار یکی خار ه ثمرت و شکله سوره بی و نار و عرعت

هر که لایبکی که لیت اوهری یاره ی دلیکه و گوسی جگه ری

هر چه ته ی گولی ارخه وانه که ت هرده نگی گلی بیابانه که ت

له خوینی گوسی چند جوان و پیره له ایسک سری چند گم او پیره

سه وزه ورده گیات بلام ابوی به بیجه وانره نگی سور بوایه

چون له سر لاشه و دلا ن روانه به خون فرسک او یاد راه

له سر چلانت بلبل و قومی دل سادایان خوندا ایستاکه اگری

بلام له نه و به ره حق گوشه بوی میرگو میرغوزار باغ و چمی بوی

چین جوتی دل خواز بی جه و رومینه ت

له سر سینه ی تو ایان کرد عسرت

ایستاقوانه که دتونه به رپی

ایقانیا ن بوته خاک کی سره ری

ای گم ردون که تو اده بی وه فات

بو چی بیمنم بکیشم چه فاخت

قسمت ادم به حق به زدان
 دوره تازوم. مینره — یوان
 وهك له دنیا را که و قوم به رپی
 باله وی به خاک کی سره ری

احمد درویش ، شرط و خسته

شرط تاروی حشر خولیا ی من بی جاوی یار
 ویلی صحرا بم همیشه ترک آله م خویش و دیار
 شرطه خوینم یاب بگریان ارژینه صفوی عدم
 یاب شمیری رقیبا نم ابی بت کیته خوار
 شرطه وهك فرهار قولنگلی یاری شیرین ده لگرم
 تاله بای کیوی مزاقا جی بهایلم یار گار
 شرطه وهك مجنون بی که سی ده ستو کیوی بی مسکنم
 تابه یاری لیله وهام نینه قبری تنگو تار

شرطه وهك يعقوب له دورى يرسف گوم گسته كم
ديده پترنم سینه پترنم تا ابد بگرم قرار
شرطه وهك آ زير مرده سرله اژ نوبه رنه دم
به ودله ي ويل و غريم دائما بگريم به زار
شرطه بهي تاجي خسرو گه بخي قارون تختي كه ي
هرله ده رگا كه ي اوله بوم غريب و خاكسار
شرطه وهك بيل به سبون قهت لقي و چل به رنه دم
تا ده مي غونجه ي اصل نه كر يته وه صبح بههار
شرطه وهك ديوانه كسول و عصا يي هلكرم
بي خنده لاوه به جاري عزتي نفس و وقار
شرطه يا حسرت له گهل خوما بينم قبره وه
يا ابي بزم له غونجه ي نه و شكوفه ي ليوي يار

فحمسی احمد دورویش له سر شعری زیور افندی

اگریم له دوری دولبرم به جه رگی داخداره وه
به من چی بیللی سحر به باغ و جو یبار وه
اوره و نوق و سفا فم و ابه کلم و لیوی یاره وه
تکاندی آبروی چین به روی لاله زاره وه
تکاندی نرخی نستمه به زلفی مسکباره وه

ای قاصدی جبابلی به و دولبرم له یاش سلام
گه ربحم بزنی خسرویش برمی نیم خود و مرام
سرخوستی چاوه که می اوم نه کاستی باده و مدام
چمه له می له نری له جام اگر به لجنه بیته لام
به روی آبداره وه به حیوی پتر خماره وه

گه ردام بنیه له سر تخت له لاله زاری ایره ما
ساقی همو خلمان و حور بادش له نا و جامی جمه ما
آداتی توهر باقیه له توی ده رو نویسه ما
عرق نیه له حاله ما که لایبری له دل ~~خسته~~ خسته ما
جگه له قطره آروقی له روست که دیته خواره وه

پنجهی به خوینی دله وه اوله عالمی رقیبی من
بی باک له توی زامانی دل ایگانه مل حبیبی من
چکله م له دست گردونی دون هر مخته نصیبی من
نگاره که ی حبیبی من دوله ره که ی حبیبی من
باشه ق بهری رقیبی من وه ره به صد و قاره وه
نرک هر به تنها سوره بی به مل که چی و خه جلیه وه
زه دین به نیرگس و گول و قه ره نفل و عمل به وه

سے و بوبہ بوبہ و رہ نگہ وہ لالہ بہ راغنی دلیمہ وہ
فدایی خدو قدی تو چمن بہ فوجی گولیمہ وہ
بہ ببل و بہ چلیہ وہ بہ قوسری و ہوزارہ وہ

لہ سعلی تیشکی رود نت ہی سوقہ الماس و گہر
حیرانی خندہ بی لبست گولی نہ سکارفتہ بی سحر
قوربانی خاکی مقصد دنیا و دینہ و مال و سر
فدایی زولفی عنہ نہ رست کھمو ولاتی گول عمر
بہ عردو بہ ردو دارہ وہ بہ آوی سر چنارہ وہ

لہ و صفی تو اوہ ندالیم لہ عالماکہ نادری ، ،
بہ عشوہ تر بہ مخزہ تر حسنا تری لہ گتت پیری

~~لہ گتت پیری~~

بودی زیورست وه کوزیورالی به ظاهری
اسی که یاغنه النوری فنونی شعر و شاعری
اتو که یاغنه سامری به چاوی محرکاره ده

احمد : سید احمدی نقیب

کوری بیره سوره ی نقیب ساری سلیمان فییه لیا سنی
وفاتی باوکی بوبه [نقیب] یعنی گه وره ی شراف
ام زاته تورکی و عربی فارسی زاینوه بی جمله زمانی
خوی که کودی به له عهری سلطان عبدالحمیدی
دوه م را چوته استه مول یار ساله نسا فرخانیه
تایه به تی خوی را دایناده و حرمتی گرتوه سید احمد
بو فریضی حج چوته حجاز له سالی ۱۲۷۸ هجری
له ساری [مدینه ی منوره] دابرحمت چوه
که حاجی شیخ سعید له موصل شهید کرا سید احمد

لہ حالی ویانا بروہ قصیدہ یہ کی جوانی فرمودہ
بہ لاج لہ وقصیدہ چند شعریکی ماوہ کہ وا
دہینوسم و باقی فتاوہ

اورقمہ شاعر نے کہ فرضی نہ مایہ وہ
ساماتہ پیادہ جا کہ خیری بہ مایہ وہ
دقت کہ پیرہ زالہ ادا دہم لہ پوری زال
فرقی لہ بہینی عالی و سافل نہ ماوہ
لی دہ لہ تپی عارہ ق فسق و قوار و ساز
شیطان رفیقانہ بہ خوی و عبایہ وہ
حیفہ نہالی نسلی پیادہ ت بہ دہستی زور
اورا حق روت کرا و و جلیسی شکایہ وہ

آخر ستمی قصیده کہی کہ یہ کہ تاریخ حاجی شیخ سعید
دہ رتہ خاک بہ حسابی ا بجد کہ کلمہ ہی مفقورہ = ۱۷۷۶ھ

تاریخی وفاتی او شریکہ کہ پریم لہ حالی زار
جوابی منی مولوی بہ [مفقورہ] ارایہ وہ
۱۷۷۶

غزہ لیکے شیرینی سعید احمدی نقیب خوالی ی خوشی بی

وہ رہ لادہ لہ دنیا بی لہ لہ ولاروت لہ ولابی
دل و جان و وجودت ہر شاری شاہی لہ ولابی
لہ ریگہ ی سرعی انور ہر کہ سی لاد ا بی رسوائی
اگر رساہ و گہ دا بیت و اگر والی و الابی
بہ سلفی سورہ وہ خوی با ادا وہ کثرتن الی پیام
کہ سی مردہ کہ نوری باطنی صاحب تجلای
طریقہ ی قادری یا نقشبندی ہر دوری ی حقن
علاجی قلبی قلبت کہ چہ لہم لابی چہ لہ ولابی

بنفسی حیلہ بازی خوی بتی بسیدہ حیا بگری
 ایتر لادہ لہ گیزی لا سوری کہ ستمی الابی
 لہ لہ یوان و عروسسی لہر ہ سیمانی و ما یوسی
 کہ چونکہ عاقبت نہ رگہ چہ ادنا بی چہ علا بی
 لہ نوری روژی عرفان بی نصیبہ صاحبی دنیا
 کہ سسی حصہ ابن احمد کہ لہم خلقہ تہ وہ لابی

احمد :

ناوی شیخ احمد کوری شیخ امینی و خلق سیمی نایہ
 بی جگہ لہ زمانی خوی تورکی و فارسی و عربی ازانی
 لہ حکومتی کوردستان سال ۱۹۷۲ م مدیری
 کاتب بو ام زاتہ شعره کانی زور آھنگ داره
 و اھ نزدیک انوسیی شیخ احمد استا لہ عمری
 ۶۵ سالی دایہ ولہ زیانایہ :

ای وطن بو تو یہ سینم گویت لہ نالہ و سوزم
بہ رگی رہ گیتی شہیدان آگری جان سوزم
بو بخاتی تو یہ لہرها واری سوتی روزم
تولہ سہ و دابی وطن من چون بلیم نہ و روزم
ام گولالہ ہی آل و والایہی بہار پیروزم

جہ رنی چی لہر ماتہ میکی روتہ سینہ و زاری یہ
جہ رنہ پیروزہ وہ کو خنجر لہر گم کاری یہ
اہلی عرفان لہر خریکی کولہ فو ببول یاری یہ
خوابی غفلت تا کبندی احمد رہ می ہو سیاری یہ

لہندی شعری معقول و بی کہ بینی احمد

لاچو رویی عز و شرف حیسیہ ت و ناوی چی
باچی خوت بگرہ برو تولہ کہ رو بارت بھی

حُرمتی امر و تمام که له پیرارت چی
پاره امر و سرف و پیا و هتیه پیاوی چی
ایسته بی پاره بی به دناوی به به دناوی چی

اوی امر و نظر دایه به فکرانده هات
دوی به دو آنه لدا بیت چه خوتو چه برات
خوا ایراده ی که بی سیر سیکه ام هات که هات

[سری لیم له کونا بو کونی بو وقفی عوام مکره
وابه گون گویره اکیلی کونی رو خاوی چی]

به خوا باوه رت بی به کمو علی کلام
مسه وله بو چول ابرار ویزی آکر سوق حمام
ایسته فعالی زه مانه و منی بی پاره که دام
سری دایم له کونا بو کونی بو وقفی عوام
وابه گون گویره اکیلی کونی رو خاوی چی

اوله سری دوی بی له زیر عا که وه نالی اها
امر و سرف و پیا و هتیه پیاوی چی

آپنی زندگی بگ :-

کوری حاجی اور حمانی محمودی باپ پرہ و خلق گروہ کی گوشہ ہی
سیمانی یہ حیاتیکی صہمی عسکری رابوار دودہ لہ استہ مول
لہ مکتبی صہمی بہ ارکانی حرب دہ رجوہہ پائتختی گہ لیک
لہ حکومتی کان اور ویا گہ راوہ لہ حکومتی عراق دام زرا
لہ تورکیا و ہاتہ وہ عراق و جمیہ لہ پائی وہ وزارہ تا
بودہ دو جلد تاریخی کرد و کوردستان و جلد یک تاریخی
ولاتی سیمانی و دو جلد کتاب ہیرا کردی تالیف ولہ
حیاب راوہ ام زاتہ بیچگہ لہ زمانی خوبی کہ کوردی بہ عربی
و فارسی و تورکی و انگریزی و فرانسیسی و زانیوہ
بہ حضرت سر بہ رزی ولاتہ کریمہ وہ لہ روزی
۷۰ سی تموز ۱۹۶۸ م سری ناپہ وہ ولہ کردی سیوان
نیرا وہ چار دیے ملا قانعی شاعر پر سیار یک تاریخی
لی کردہ بہ شعر اوش بہ شعر جوابی راوہ تہ وہ
جاری پر سیار کہی ملا قانع انوسین ۷۷

ملاقات پر سیارہ کا :

ماہستانی زانا سرچا وہی عرفان
تاریخ نو سے کہی خاک کی کوردستان
یا خواہر بہت تادیر زہ مانہ
بو خدمت کردن ام کوردستانہ
اجدادی خو ماہ نہ بولہ پر ماہ
نہ ماہ ازانی باو و با پیر ماہ
زیندوت کردہ وہ حال و حوامان
ہا تینہ ریزی در اوسی ما ملات
گت کہ من ازانی کہ کوری کی یہ
باو و با پیری خالق کام دی یہ
ایستہ منی بہ ندهی خوست لہ قرہ داغمن
بودینی آثار زور پیر لہ داغمن

هیکه لی گه وره له ده ربه ننگه وره
نازانیه شرحی حالتی چه طوره

آیا ام پیاوه کوردستانیه ، ،

یا خو عیوی یا عبرانی یه

ممنونی لطفین بومان بیان که بیت

ام گری زله له دلمان ده رکه بیت

ایه زکی بگ بهم نوعه جواب ادا ته وه : —

له روزنا مدی زیه له سسی ره مضان

هت شعرم بینی زور شیرین و جوان

ایه هیکه لی ده ربه ندی گه وره

نازانیه چیه و هینی چه ده وره

علمای آثار بو او تمثال

ایه یاش ما وهی چند هزار ساله

قرالی آکاد نارامسیه ناویک
چل و حوت عصره هلسابه ناویک
بو ترهاته سرلولو گو تو
له قره راغ داوا گه رم بو
له دوای سرلولو گو تو اسکینی
ملاک ساتوی ده رأپه رینی
باسی او ستره او بگره و به رده
نوسراوه یک یک له ستر او به رده
هیکلی او حله تیرو که وانه
له لای هیکل دا دیاره نیسانه
وهک دار تا میان او شاخه گه وره
گر دیان به تمثال له ده ربه ندگه وره

له دواى سى عصرىك ساسانى ها تون
زور هيكه ليا ه بووه به ده لاجت بون

أير : — صالح زكى بك

لقبى سمرى ايره ناوى اصلى صالح زكى بك
كورى حين بك كوردى داود بگى صاحبقران
سالى ۱۸۸۶ م له هاجه ها توته دينا لياش مردنى
باوكى ها توته سليمانى لاي عثمان بگى مامى بووه
له مكته رشديه عكره سليمانى ولا اعدادى بغداد
و مكته حر بيهى استه مول ده رچووه و له سرى عالمى
يه كه ما استداكى كروه و له و سره را بريندار بووه
وله جيشى كوردستان دا سرده ميك رئيسى
له شكر بو يعنى سالى ۱۹۴۴ م و له ل شيخ محمود ابو

که حکومتی عراق دامه زرا کرا به قائم مقام له عقره
و گو قاربتیشی به زبانی کوردی و عربی و تورکی
له بغداد ده رهینا به ناوی [دیاری کوردستان]
و سالی ۱۹۲۵ کرا به تهر ف سیما ن ام زات
شاعر و ادیب بو بی جگه له زبانی خوی که کوردی به
عربی و تورکی و فارسی و فرانسوی ازانی
سالی ۱۹۲۵ م له بغداد بجهت جو له عظیمه نثر اوده
ام هله به ستهی خواره وه غزه لیلی خواجه حافظه
نیوه شعری به که می فری داوه کرد و به تی به کوردی
که زور صنعت کارانه به : —

اگر راج کورده نازداره به که ردوشی به له دنیا را
بخال هندویش بخشم مرقندو بخارا را

به زوی و بوتان و ویران سار و سلیمان و سنه ناگ
 کناری آب رکن آباد و گلشت مُصلّا را
 له عزمم لانه را فوتام به تالان چو سرو عالم
 چنان بُردند صرازدلی که تُرکان خون یغمارا
 و کودری یقیم بی گمرد و بی غش بگری گردون توی
 بآب و رنگ و خالی و خط چه حاجت روی زیبارا
 له جلوه ی تو حقه ترسی عزیزانِ عهر قوربان
 که عشق از پرده عصمت بیرون آرد ز لیلخارا
 هتا که ی قدری خوت نازانی خوت نانوینی حیدرغم
 که کسی نگشد و نگشاید بحکمت ایبه مُمارا
 ده ساله له و ره میدان ایتربیه دلین ده گری
 جوانانی سعادت مند پندی پیری دانارا
 به لوده و قهری تورازیم که توستا هو حکمران بی
 جوابی تلخ می ز می بد لب لعل مگر خارا

قبه ت حافظ گه لی خوشه ایرامرو وها چاکه
که بر نظم تو افشا ند فلك عقدی ثریارا

بیخود

ما مومستای گه وره و ساعری نر خدار بیخود ناوی
محمد کوری ملا امین کوری ملا احمدی چا و مار مفتی
ساری سلیمانی به عمری له ده وری ۶۰ سالیدایم
هیشتا زنی نه هینا وه ام زاتنه بیانی عربی و فارسی
زور چاک ازانی مرتبهی شاعری کور به رزه
همو مسره کانی پر عشق و مسوزه و له مدحی
سره وری کائناته سلام خواص لی بی
واهد ندکی نویسی :

دیسان نشی چمن لہ بہشتی بہرین اکا
گول غونچہ ہم لہ لیوودہ می حوری عین اکا
آخو چہ [مانی] بیکہ کہ صہرا و ساخ و داخ
ژہ نگار و زہر و روپی و سوز و سہین اکا
بہ ربو کی نہ وہ ہارہ بہ الزامی رہ نگو بو
آریشی کچا نی گلو کی زہ میں اکا
ناکابہ سروی قاصی او سوختہ آہی من
او جلوہ یہی صبا بہ قدی یا سین اکا
بود فی زمانہ سر رہہ ریجانہ یک چلی
کاری ہزار صندل و صد منکی چین اکا
روح بونہ کا فدای صبا بیلہ نگار
ہر تاقہ سروہ بیکہ دہوای صد برین اکا

بیل خریکه ته و قی هال که فی به چنگ
گول چین که دیته باخ و تمامی گول چین اکا
زاهد که سیری پرچمی بیل اکا ته لی
ام روسته بادراوه له جبل المیه اکا
هر فخری کا ذبه که اسوبهای به زولفی یار
هر ضج صادق له بیاضی جبین اکا
هر لاله یه و به ره نای کفوم سوراجی ته وه
هر ژاله یه و له انجی چرخ بیرون اکا
هر به ردی جو پاره سبی و صاف وه که صرف
هر شه و غم له دانیهی دوری عین اکا
هر یا کبری قومی یه تاثیر اکا له دل
هر ذکر یه عند لیب له ناله یه حزین اکا

هر طریقه و طوره و کلامی اخویین له خوشیا
هر باخمه وانه آره زوی که لیه ریج اکا
ای باخمه وان مه زانه که زمستان که رایبه وه
مردم سیری که بوجه ام بفره سین اکا
ام سایی و سروره له سوقی بهاره یا
سایی گوئی که عضوی همو مذنبین اکا
زاتیکی وابه رحمه له روتی منفا عتا
هر چی جهنی هیه جنت تبین اکا
روح دوسه کی که سیکه که مجموعی کائنات
بو پیئ مبارکی له به ره ی دل سه ریج اکا
پی غم به ریگه لیره وه تا عرس می ایزه دی
طی بی اوفنده ریگه به یک دهم یقین اکا

خوشید محض اگر نینه یاران له آیه تا
ناوی ستریف بوچی خوایی و سین اکا
قوربانی او خوییه که طفیلیکی بی پدر
صاحب سوپا و رایت و تخت و تلیی اکا
قوربانی او خوییه که دُرکیلی و ایتیم
بوسه و چرای ایی له طایر و له طین اکا
احیای خلق اگر نفسی بو جنابی ام
تا روزی یوم نینفخ و احیای دین اکا
[۱] حسان به یاری قامه تی موزونی ایسته که شی
که رتی بگمی له مهری آه و اینه اکا
چون ختمی نعتی او به من آکری که وا خوا
هر به و رسول ختمی همو فرسلیی اکا

[بخود] له فیضی نعتی علیہ السلام وہ
ہر کہ سے کلامی تو بیہ آفرین اکا

بخود فرموتی:

بی قدمی طوبای تو — روی رہ وانم بوچہ
جنتی فردوس و عمری جاویداغ بوچہ
تائزہ و ابرویں جوہرداری تو بی سلوم
خنجرى قزینہ و شمیری دہ بانم بوچہ
روزی وصلت ہر سہرینی یہ کہ واپرتہ و نہ دا
سہ لہ تاریکی سے وی ہجرا زیاغ بوچہ
سیری تو ی گہر پی نہ کہ کم کوریم آله رحیا و ح بوی
وصفی تو ی گہر پی نہ کہ کم لال ہم زباغ بوچہ

تا بهاری رووی گولره نکت بریتری ره نگی حسن
 سنبل و نسیره و لاله و ارخم و انم بوچیه
 بوقدی هر وه ک عصایه غیر قومی مسریان
 یهچ که سی نازینی آهی ناته و انم بوچیه
 جیگه گازی مه که تا اورودت و اولیوه بی
 سیوی رده ستو که ناری ساره بانم بوچیه
 تو که چاوت پیم بلتی درسی ره ان اجنبی
 وه ک ففتش بگک ایتر ترجمانم بوچیه
 یار که فرموی پیره باغی روم وه بوگول چنیه
 بخود ایتر ازه و پرسی باغنه بانم بوچیه

له لایحه حاجی ملا عزیز قزوینی ره فی ربه وه کتانی پردی

قیماش دروست کرا و هزار لیره آل توئی عثمانی

تیا خرج کرا ماموستا بخود رُ با عیبه کی فارسی

وت که خر مهرعی حرفه نقطه داره کتانی

به حساب ابجد اکاتہ اوساله که برده که ی

تیا دروست کرا که سالی ۱۲۲۰ هجری بو وله پردی

متره که کندرا وله لایحه کی کتانی برده که ده دانه زرا

له ربا عیبه که یہ : —

مگر لله مستقام این جسته طاق عظیم

معی دور وی کرد هر کس یافت جنات النعم

حرف جوهر داری این مخرج بود تأریخ او

لهذه للدين والدنيا صراط مستقیم

۱۲۲۰ هجری

احمدی کورہ :-

تاریخی تریانی نازا سری بہ تہ و اوی وہ کو الیہ ۷۰۰
سال نبی وفاتی کردوہ شعری احمدی کور
لھوی عشق و سوزہ ولہ مدھی سرورہ ری
کائنات پی عمبر فریبتی [صا] حاجی قاری
کوی لہ لہ بہ سستی شاعرہ گاندا نہ لی خلق سابلانہ
سفرہ کہ امہ یہ

احمدی کور ساری سابلانہ بہ سیتلیں باخہ بہ سیتلیں داخہ
امہ لہ بہ سیتلی احمدی کورہ :-

دولہہ را پی روی فراق ت دل انالی وہ ک رو باب
بود و ابروی مثل طاق ت بہ ندی جہر گم بو کہ یا ہا
بویہ بوریا ن توی دہ رونم چا و پرا سرین دل زہ بوخم
محبوبم بو تو جنونم لیم حراہ خورد و خواب

خواب و خورا کم گرینه رحمة للعالمین ه
رحمی که به منی حزینه باکو تابی ام عذاب
باکو تابی آخ و دهر دم ناله نال و آهی سر دم
بی اجل و ابوتو مردم بدهری جانی سُرَاب
بیم که ره م که جرعه بی له نه بی مردوده کا حتی
ای به حاجت صاحبی مهی باله بین لاجی حجاب
باله بین لاجی حجابا ای گولی روح آفتابا
من ده کم و اخوم حسابا که متریم از کلاب
که متریم از سه گانت له و سه گانی پاسب و انت
جان و دل قوربانی جانت ای مهی روح آفتاب
آفتابی سوتی عالم سرودری از نسلی آدهم
انبیارا کردی خاتم ای سهی عالی جناب

ای سہی لولاک لولاک تو ز نور و آدم از خاک
جملہ میں بیخ و ولی پاک بونہ لہ سائت فیضیاب
بونہ لہ سائت ار بہ قوربان محرمی اساری بیجاہ
قلبی عاصم ہاتہ آمان لہ م سرہ ری مال خراب
مال خراب و خم بدوشم عاشق بی ہوش و گو شوم
خوینی جہ رگی خوم دہ گو شوم تثنہ آسا بو شراب
احمدی کورہ ہزارہ چا وہری می لطفیک یارہ
این قدر بی اختیارہ نایہ تہ حد و حساب

بابا طاہری ہمدانی :

عالم و شاعر و مرشد یکی کہ ورہی کورده
سالی ۱۰۱۰ ہجری بر حمت چو وہ سقرہ کمانی

لههوهی روبا عیاته وله سر سیهوی زبانی
 کوردی لوژ و توده دیوانی سقری
 بابا طاهر له گهل دیوانی سقری بیسی فاطمه
 یان [فاطمه لیلی] ی خوشکی داله لاین
 خاوه نی گو قاری ارصفان له تاران چاپ کراوه
 انه لهندی له ربا عیاتی سقری بابا طاهر ۱-

له ده ستم چود لیلی گیزو ویشری
 له برژانگ لیک اینم لانا و اریشری
 دلی عاشق و هکوداریکی ته ربی
 سری سوتا و سری خوینا و اریشری

نسیمی له ویریشان کاکلمدی
 له لام خوشی تر له بونی سنبله دی

خیمائی تو به شو ایگره باوه مش
به روزله و دوشه که بونی گولده دی

به لایه ، دل به لایه ، دل به لایه
گوناحی چاوه گره رُبتلا یه
اگر چا و روه تی شیرین نه بینی
که کوی دل تو سی ابو بهم حله لایه

فکاک نه هم سری دارد نه هم کف
به خون ریژی دلش اصلا نه گوشت اف
مدامین شیوه و کاره سی هینه
چراغی دورمانی میکنند پف

بی که س :

بی که س فایق کوری عبد الله به گی کا که حمی
 ایسا قوجہ یہ لہ پش سرری گہ ورہی یہ کہ مدا
 بہ چند سالیک ہا توتہ دینا وہ بیگمہ لہ زمانی
 خوی کہ کوردی یہ عربی و فارسی و انگلیزی
 ازانی ساعریکی نیشتمانی پرزہ وق بو
 روزی ۷۰ کا زنی یہ کہ می سالی ۱۹۶۸ م وفاتی
 کرد ولہ گردی س یوان بیشر اوہ اہ نمونی
 شعری بی کہ س :

عیم عیمہ ای رفیقان مالی خلق ویران اکا
 پیا وا خاتہ سوال و سوکی گہ ورہ سرگردان اکا
 واسطہ عیمہ کہ دایم قومی کورد بی شروتن
 بی معارف بی صنایع توسی صدہ دردیان اکا

— بر آلهی شخصی مآ فورگه رو وظیفه لی برآ
 هیچی پی ناکری له بهر عیب ترکی گشت فرما اگا
 عاقبت وه ختی که مالی گشت فروستت هیچی نما
 تا علاجی دیت به سر یاده ست له خلق یان اگا
 یا که سیک زور به سروت هاتولی ی قمه و ما ایتر
 هر له ترسی دهنگی عیب ~~ترسی~~ مالی خوی تا لاله اگا
 حاصلی بی کار و کاسبی داده بیسی بی قدر
 بی منزلت خوی ره زیلی خرم و طا و یاران اگا
 ای بر ام لفظی عیب کینده تأثیری هیچی
 کوردی کرد و تمهها جرایش له تا و ساران اگا
 چونکه پی عیب له جی خوی ایش بکا قدری این
 بویه و ارواته غربت ترکی کوردستان اگا

بیهوشی ام فکره قوره غفلت و نوستن بیهوشی
سیری اقوامی غربا که کشف ناو آسمان الکا

بی که سس کماله تک مانگ دا

ای مانگ نه و تو هر دوها و دور دین

هر دو گرفتار یک آهی سردین

تو دیل و ره نگ زه ردی آسمانده

منیش دهر به دهر به سارانه و

دخیلتم ای مانگ قبله ی دلداران

دهرمانی دهردی دله ی بیماران

سه دیکه وام سه و بگه ره فریام

بی یاروها و دهم عاجز و ته نیام

دل زار و بی زار خیل غمخیزیم

گیر و دهی داوی یاری شیرینیم

دل به ندی عشق او به که کجا و هم
سیت و سیدای او اگر بچم خاوه م
له و ساوه او م که و توتہ خیال
گریا نہ پیشم برہ کوی زو خال
ای مانگ تو سعلی عشق بیروزی
توتہم بہ خسی دلی برسوزی
قسمت ادهم بہ عشقہ و جوانی
به نیمہ کہی بیری به یادی
برہاتی خوت بومن به یان کہ
دهردی گراغم نہ حتی آسان کہ
دو چاری چی بووی واپہ شیواوی
بر چی دایم مات و را ماوی
بیم بانی تو خوا چندہ جوانت دی
چند جوتہ یاری دهی له ملانت دی

چند کورسی بہ زمی عاصمانت دی
چند تخت و تخت و خانمانت دی
چند قہرمان و چند سلطانت دی
چند قوم و ملت چند سارانت دی
چند شہسوری بی اعانت دی
چند بی کہ سانی بریانت دی

دیس ہے کہ سی نہ لی :

دلی تہ نہ بی ... دلی لہ خواہ ایم تہ نہ بی
سرخوشی بادہی روی دولہ نہ بی مفتونی بالای وک عمر نہ بی
بہ جامی شراب کینو مہستی کہی خواہیہ او دلہ دایم پستی کہی

دلی ہیلانہ می عشقی یار نہ بی بہ تیری نازی بریندار نہ بی
کوستہ می دودیدہ پرخمار نہ بی بہ جامی شراب شہمی بی بدہی
خواہیہ او دلہ دایم یہستی کہی

دلی که کانگهای معرفت نه بی سر جاوه می عشق و محبت نه بی
رهبری ریگهای حقیقت نه بی به جامی شراب جلوه می دور بخوی

خوایه او دله دایم به سستی که می

دلی دو چاری حقیقت نه بی به ستمی عشق کلت نه بی
به روه رده می ده رد و حنت نه بی آواتی نه بی غیر از می و نه می

خوایه او دله خوار و به سستی که می

پیره میرد :

ناوی حاجی توفیق بگ کوری محمود آغای همز اغایه
سالی ۱۷۸۸ هجری هاتوته دنیاوه حسن افندی
ماس تاریخ هاتنه دنیای به حسابن اجد پووتوه

[توفیق که خدا بماداد] = ۱۷۸۸ هجری

له قوتاً بجاندهی اهلی را خونید و یہ تی بہ زہ کای خوی
دیپلودی حقوقی له استم مول وه رگرتوه آخر
وظیفه ی تصرفی آ ماسیه بروه له تورکیا که کلونی
عراق دلمه ز راهاته وه سیمانی چاپخانه یہ کی لری
وده ستی کرد به نویسی کتب و روزنامه گه لی
کتبی کوردی نرهداری ریک هست وله چاپی دا
تاله روزی ۱۹ ی خدیوان ۱۹۵۰ م ری که وتی
۲ ی رمضان سالی ۱۳۶۹ ه برجت جو
بی جگه له کوردی که زمانی خویتی تورکی و عربی و فارسی
زورچاک ازانی به راستی ماموستا و شاعریکی
نرهدار بو و اه ندی شری انوسین :-
ام ه به سته ی چاپ نه کرا و که سن نه ی دیوه
سه رله ویری داره نایم کوردم و ته پله م به
جوق و بوقم بو چیه گورانی و چیه م به

عاشقانی باوه پیاره کجاری بو فیصل نه دای
مانده می بو عمر و زید بی مه بهر و خپله م به
فته گه زونا خوم که ناوی مننه زاده می مننه
کوردی دوستان و خورم و چرسکی دردی و ره زلم به
صانعی ام ارضه ایچی خسته زور به خدا به چی
زور به چی یه عصبه هوری کرد و ام منقله م به
ده ک غراموفون له قه مننه و حه و هی واره می به با
هر له گویم دی ایسته که شی ام عنفنه و ته پلم به
هر او که سی خوی واله زیر خلاقا الی سوارت ام
احمد سواره و حه می خطایم ام نقله م به
بوچی ده ک که و جنس خوم را کیشم زیر داوی بلا
دانی گه نمی نا و قفس نا خوم و گیا و گه پلم به

به هاری که ناری سار : —

دوینی به پانی چومه قراغ سار

خیمه می به هار بو دیاره و دیار

له پرش می آ ونگ به تیشکی هه ناو

گول چو بو و شیوه می بوکی سر به دراو

سینه می بای به هار ایداله غوچخه

ایله شانده وه و لای ادا به چه

ننگ دلی — د دل آواته خوازی

او پی که نینه و گورسسه و نازی

همیشه به هار له که ناری چه م

بو بو وه لا گیره و گولی — سه ره رچم

له ریگا کانا گوله زهرد یک سر

بو بو وه ز بخیره می ته لای بسته سر

قه تاره می نرسین له نشیوی شیو
برقیقی ادا وه ک هیای می زیو
سی بی ره و مینا به خنجلان
ده مت و مت ملوا نده می مور و سیدلان
په لکی گوزروان به سر گیای وه
جوتنه می دل خوازه وای تک آلاوه
اگر بجه می یوکه به روزا و چنور
هیاره چه قیله بوته تارای سور
لیپی گیای پیشوک ادوزریته وه
وینه می پرچی کج اهو نریته وه
گولی زهرد و سور له که ل ارخه وان
وهک جبری موده به روژی شهوان

سے و بووریحانہ کہ نیرہ و گیا بہ ہ
پہ کی لہ و انتہی اور ویا اخن
سنگ و ہلہ لوک جیہ ورہ و پی قہ لہ
حیا و بازہ و بنہ ریشہ و خر تہ لہ
کاسمہ و بیرو لومسہ و تر شوکہ +
کوزہ لہ و کار دو بنگلہ و ہندو کہ
تولہ کہ و جاترہ شویت بہ ریزہ
کہ رہ و زتہ خون پیاز تہ رہ تیزہ
امانہ لھو کہ گیا ی بہا رہ لہ
یہ ک یہ ک بودہ ردیک *
دہرمان و چارہ لہ
سے وزہ لہ و تاز دار بہ لہی ولارن
تازہ کچو لہ ی تپی گولزارن

کارنری شریف و لبندی جوانان
آخی پی این پیری آسمان
او آوه جوانی له و دهسته ویده
چاوی قرز انگلی له چاوا لیله
هاره هاری دی له و کوره سیوه
وهک سرچو پی کیس دینه قریوه
ناز ناز و نیرگس سه و بو و گزیزه
له لده پیری و وهک کچاه به ریزه
ده ستیا گرتبو پر جوش و خروش
گورانی بیتریا به بدلی دهنگ خوش
به سوز و ناله پیاوی اگریان
وهک کهای کوه دلی پی استوان

دار و گیاه دار پرتنه و دل خوش
 مع و نه و نه مل که چوستین پوس
 او یا به ندی خاک کونه ه واران
 مع دل به ندی خاک مزاری یاران

دیسک هله سیکلی پیره میرد

سه بینی بو له خه و هه ستاح که روانم نه فره بار پوه
 سلی نی الی می بلقیه تارای زبوی بو سیوه
 ده می بو چا و هری می به فرکی و ابوم شرده بی باری
 سرم به فره که چی هیتا شره تو پله بو باری
 له بیزه شیر به فرینم ام کرد سوارای ابوم بی زین
 نسی بو جیکه که ای به ست اما تا کوده می ها وین

به برگه سپید و چند سوزن ساخی گویره بی بدنه
 له ره گلی آسمان دلبه رتره ام سپید او سینه
 الیه به برگه فریسته می آسمانیش سپید و ده ک بفره
 فریسته می ایم بالا یه بلام چبکله گله ل تفره
 لحو پیچ کولوی بفریک فریسته می خوی گله ل دایه
 او اسامالی کرد رو که و ته سر ساخی گله زورده
 به سرا و بفره داتیسکی ه تا و الماسی خوا کرده
 به گونای سپی را خسل زیرینم بریکله دی
 پیری سرکیوی قافیس هینده پیرچی زورده خویالی دی
 له سر بانی بفر تو ترا لی به ست وینه می چوری شیره
 قه تاره می سرلق و پوپی دره ختا هینده دلگیره
 چاوله می گویسوانه پیلله می زیری کیم کورده
 سهول آوینه به ام پیلله و آوینه به ورده

که پیرترین سرو پویلهی به سینی چله تیک آلا
به هار دخی داری پیر اثری ته وه دیته قدوبالا

پیره پیر :

گیانم وه نه و نه و چنور له گول گول
سودای دیده نی تو یاه که و ته دل
چنور له کیوان وه نه و نه له جهم
گول له گولستان به گیان گولت سر جهم
هاتنه لام و تیاک تو را بهر مان به
له مان بو بکه و تاجی سر مان به
اوا هر سیکم به سته به ده سته
هاتنه خدمتت به ده سته به سته

هر يك به رهنگی نه رامی پسته
 بو نیازی خوی خاک کی بهر پسته
 چنور بوزولفت حالی به حیوه
 وه نه و سه خرمال خالی لای لیوه
 گول که نازگی گویای توی دیوه
 چقلی خوی له زیر پی می له لجه قیوه
 تو صاحب پای می شای شیرین اندام
 باله سایه تا بگه نه به رام

دیسک پیره پیرد :

گیانه نه مه سفری
 بیره میردی به
 نه مه سفری
 وه لی دیوانه به

گیانه له پر خدی خدی خادم را
 پی بنی و بان هر دو چاوم را

مه لى بىز ئانت تىتره وهك حقل
اچه قىته پىي نازگى وهك گول
به برانگى تىتر بويه خوش حاله
خاكى مه رده رگه كى تومى پى انال
هر چند تىترى پى بويه پى تونم
بوتى هل سوي مه ربيت دل گه روم
توخوا سابى پى نى سر ديدم
او ديدى بى تو هيج كه سى نى ديدم
اگر نقى سى خى توى تىنا بى
توخوا كوريكه بانا بىنا بى
كه بىته ه لبرى مه ركه چند جوانه
به خوينى چه رگم خه نه بندانه

حمدون :

لقبی صفری حمدی یہ ناوی ملا حمدونہ حافظی قرآن
 و کویری مادر زاد بو یعنی بہ کویری کہ ایک بو بو
 کہ لہ لادسا دہرہ جہی نہایت زہ کی بو بہ لہ
 چا و ساغ میا حتی استمول و تورکیای کرد
 زور جار سعاتی تیک داوہ و پارچہ کاف
 خستوتہ وہ شوینی خوبی زہ کای حمدون
 کہ م دہ فترہ بچو کہ دا ناٹوسری کہ سری
 عالمی سفر برگ سالی ۱۹۱۴ م قصیدہ یہ کی
 زور بہ رزی و تو کہ والیرہ دا اینو سین
 حمدون کہ سالی ۱۲۲۵ ہجری برحمت چو وہ
 و کہ کردی سریوان نیرا وہ :

ام روزه چروڑیکه که دنیا سله ژاوه
هر که س به چه خاری جگه ری قیحه کراوه
دینا پڑی آ سو به خلیق به محومی
آ ساینی لی منه الی می جنبشی آوه
وه ک ته رزه اباری به هموده م اسفا و غم
له وری غضبی قهری خوا توندو به تاوه
ام وضعه که ناوی ابه ان سرو به سفر بر
فرمانی به خوین رحمتی ام عالمه داوه
گیرو ده به ام عالمه هر که س به میماقی
که و تونه که سا که ش به قومانده ی انراوه
ژاندرم اسوریته وه هر وه ک سگی برسی
برلا سگی ملت به فرو فیلی غزا وه

نه و تاوه له په رسوخره که روفا طرو یا بو ، ،
خوستر سقاو سئل بووه گاه پستی شکاوه

که رشوقی زه رینی نینه حناله د بهارا ، ،

ترسی هیبه نه کک بی خمنه زیر باری و قضاوه

بوگرتن و بوکوشتنی ام عالمه یاک

ام عرصه بی آفاقه الی حلقه بی راوه

نیک و به دی ام عالمه می اسلامه به جاری

که و تونم ته زیر حلقه بی زنجیری به لاوه

هر شه من جهای گرتووه آسوی به نسبت

بیشوله مجالی نینه ده رچی له له واوه

ام ظالمی سفاکی سفر برنگه امرو

نامه ی فرحی داوه به دهم بادی ~~فناوه~~ فناوه

ده ست و جبل و شیو و جزیره و محمود دنیا
گُل گُل بود ره نینگ به خوینی سهداوه
طیاره به اسبابی سر وقتنه وه دایم
جه ولاتی الی می که وه به سر مرکبی باوه
بالونی که لو کسوه که ل دیته بزوتن
خالع له نظریا به مثل پوری خوراوه
ام جوته به لا زاده می بالنده به امرو
سیاره می فرقه به الکتریک و چراوه
برق و غضبی دانمی نارنجوک و بو مبا
آگر اپتینی به زمین داله سماوه
سه و روزه له بر برقی قلیج ورم وستی
لمدی قه سه توره سی به ده لی عکسی هتاوه

له وروژده وه دینا هیه تمام دهه بیتک
مغلوبه بی بهم غایه ته نه بروه و نه کراوه
بچینه بی ده رکه و تروه آ تاروی سریت
یک سر هره سی بردوه آ نیکی نماوه
ام دینه له بیسا وه کوز زه م بو به روخی
هیج غشی نه بو ایسته ده لی ی عینی قوراوه
یا ربی له به رخا تری پی غمبه ده که ی خوست
رحمی بکه بهم باقی؟ ا — سلامه که ماوه
حمدی دلی بخیری فرنگی غمبه سرو
به ربونی به به ربونی گه روی بصره و فاوه

حاجی قادری کوپی :-

کورسی ملا احمد لہ عیالی زہ نگہ نہ یہ سالی ۱۷۷۷ ه
لہ دی گوی گور قہ رج کہ سی سعات لہ ساری کوپی وہ
دورہ ہا تو تہ دنیا وہ حاجی قادر ساعریکی وطن =
نیشتان بہ روہر بو وہ دیوانیک شعری نایابی
بو وہ لہ استہ مول لہ لای عبدالرزاق بگ بدرخانی
دانا وہ لہ سر سئلہ کی کور دایہ تی تور کہ کان
عبدالرزاق بگ اعدام اکہ و دیوانہ کہ شس
ادوزنہ وہ ای سو تین حاجی قادر سالی
۱۷۷۷ هجری لہ استہ مول بر حمت چو وہ نزدیکہ سی
۸۰ سال ری اوہ رنی نہ ہینا وہ ، واغزہ لیکہ
انوسین کہ لہ دیوانہ چا پکرا وہ کہ یدائینہ ،
لہ کہ سکوئی شعری دست خطی محمود پاشای
جاف وہ رم گرتو وہ :-

مصری حاجی قادر له دیوانہ کیدا نہ نوسراوہ
له برده ست نوسی محمد پاشای جاف و درم گرتوہ :-

له ده وری خاکه که می ماوی که داوی زولفی داناوہ
له سر تصویره که می آدهم ملک صدغذری هیناوه
سه وی اسرابی بجانی به قدمی سوی توی زانی
له سدره جبرئیل بویه له نیوه می ریگه لای داوه
که شیطان تاقی مخرابی بروی توی دی وتی یارب
له سجدهی حضرتی آدهم سری خم بوجی پیاوه
آمان ایمنه و شکافانی زه مانه یم بلین آخر
له برچی برچی ساقی له صبی جبهه توراوه
به غیری باسی اوزاره که فهم و ده رکی اوزاره
له چی بیستوه بیستوه له چی دیتوه راناوہ

چه صیادیکه حمادی بود صیادی اُستادی
 چه هستی کرد و هستاوه چه بازی بستوده ستاوه
 وهره رُبعی دل و چاوم بهستی رُبعی سکوته
 هه تادل حمز بکا باغ هه تا چا و برده کا آوه
 نهایت بکوره و الله له ماچی لیوی خوسئی نا بم
 له چی خوا حمز نه کانا بی له چی قه و ماوه قوماوه
 له حق مقدس حاجی قوری کوی کهم بسرخوما
 دیکم بوله دینارا اویس مدیکم فو تا وه

حاجی ملا احمد

خلق گوندی دی لیژهی تابعی ناحیهی قره داغ
 یہ آیکه له عالم و ساعره به نا و بانگه کانی ولاتی سلیمانی

له علوم عربی دا ناموستایه کی گم وره بووه له عقیده =
باوه رد اکتیباتی تالیف کردوه به عربی وله چاپدراوه
که ناوی [واجب الوجود] و اوله مستیکلی شیرینی
به یادگار نویسه : —

له لگرا آگری نه روز که به پیداخنی به هار
له شکری صوله و سه ما بووه په تر که زنده سوار
گرتی سلطانن حوشی له شکری دور به ندوته لان
له نه وه ندی ته رتوشی له جهنم دور چوپه غار
له وری رهس مالی فقیر قارر فصلی زستان
چو به تالانی نظامی عمری فصلی به هار
له بری جوکلی یه خ لهرده کو عبد الوهاب
دومه لان ایسته که کو یخایه ه لکی داوه ده وار

عذری چوستی که ده ک به فری نه نیچی حله به
[تقی الدین] یسر بطری گما وه هتا ایته ده جار
به خوا حیفه گیا په ک کچی ام حیمه نه بی
قاضی جه ووی فلک ماره یی ببری له حمار
سری ام دختره ابریت و طریق و خه جله
سری داس بو به دایم له خه جالت بو وه خوار

زبای حاجی ملا احمد

صد نخلی هتا سه م سری بو اوچی فلک جو
بی تالعیه له ح صده قه دهیچی به به ردی
ام زانی اگه رجیگه خوی تالعه کونی
بو تجربه امگا که بزائم به خبر دی

خالص : حضرت مولانا خالد قدس سره

کوری حسین له عیره تی میکائیلی یہ کہ تیرہ یہ کی
 جافہ لہ زہ مانی محمود یاسای بابان دا لقرہ داغ
 لہ دی می نہ وتی هاتوتہ دنیا و عالم و مرسدی طرقتی
 نقبندی بوه له کورہ دستانہ داسری حجازی کردہ
 لہ یاسای سرایران و افغانستانا چوتہ لهندستان
 لہ ساری دلهی لخدمت شاه عبیدالله دهلوی
 کبی علم و طرقتی کردہ ساری کابل و غزنین
 و قندہ هاری دیوه دواپی هاتوتہ وه سیمانا
 و استراحتی نہ کردہ تشریف چووہ بوسام
 سالی ۱۷۷۷ ه بہ نہ خوشی طاعون برحمت
 چووہ کلمہ ہی [مغرب] بہ حسابی ابجد
 ۱۷۷۷

تاریخ و فاتی مولانا یه مرتبه می سفری له حافظه

سعدی به رزق دیوانی سفری به شی زوری

عربی و فارسیه و که می کوردی یه به اُمری

خلیفه سلطان عبدالمجید له استه مول حیا پکراوه

عبدالرحمن بگت سالم ام غزله می که فارسی یه به کوردی

تخمینی کردوه یعنی به سهرعی اولی کوردی ههی

عبدالرحمن به گه و سهرعی دیوانی فارسیه ههی

مولانا یه :

دل له محنت که یله ریم که ن باله غم ده رچم له سزار

امرو روزیکه له جمعی مردومان بگرم که ناز

دسته اثر نودانیشم بو حالی خوم بگرم به زار

موسم عید است و ما نوید از دیدار یار

عالمی در عین و نوس و ماد و جسم اُستگار

ام جہا نہ خلدہ بومردوم وہ لی بوسن سقر
عمری شیرینم بہ تلخی چولہ بہرتولی سفر
قوت لہ مدہ می عمری خودا ہفتہ بی نہ مدی کھتر
سینہ سوزان دل فروزان کوچہ کوچہ دور بہ دور
کس مبارا ہم جوسن آوارہ ازیا رو دیار

دیتہ گویم دایم بہ زاری نالہ و محزونی دل
بی قراری و اضطرابہ سال کہ قانونی دل
راتہ پی کاخی مرادو تیک مکان استونی دل
بکرہ جوی سکزہر چشم روان از خون دل
عاقبت کردم دوا داغ فراقی سرچار

که من نه بی [سالم] له دنیا داوه کومین توستی دهر د
بی نه واکه و توه غریت ناتوان وره نگی زورد
سقری مولانا ا خویتم هل ا کیشم آهی سرد
خالدا گرنیستی دیوانه و صحرانه و ورد
توکجا و کابل و غزنین و خاکلی قندهار

دیسک حضرت مولانا خالده لودی فریوی :-

قبله م فراقت ...
آرامی بر دم سردای فراقت

دل بو به تقنی له استیافت

تاقتم تاقه بو ابروی تاقتم

دوره قامتت قیامه تیکه

قد قامتی بانگ ملامه تیکه

اوهی پی کردم محرومی رازت
نهی کردوه به دل نیونگامی نازت
سجدهی نعمتی وصلتم نه سرد
شکرانهی رازی شکرتم نه کرد
بابای غم کوکهای که یف بشیوینی
تولهی نامشکری وصلت بسینی
گتر گتر گیری دانائرهی دوری
کردیه کوی نوره سرتاپای نورکی

فرد

او خاله له سگونای لیلایه
خه تاپیه بلای مشکلی خه تاپیه

خالصی :-

ناوی شیخ محمد کوری ساعری بہ ناو بانگ
شیخ رضای تالہ بانفی یہ بہ کوردی و فارسی
و تورکی و عربی شعری و تووہ سردہ بیگ
قائم مقامی صلاحیہ بو سالی ۱۹۷۸ م
برحمت چووہ ام قصیدہ یہی خوارہ ووہی
بو شیخ محمود و تووہ و بوی ناردوہ :-

لہ پاسی رمان و پاما چکردن و عرضی دوعا خوانی
وہ رین رہس پی اکا بہ چکھی کہ مالی پیری گیلانی
الی بوچی دہرت کردم اگر پاست نہ کم بہ خوا
لہر چلتو کہ کہت | خواہہ رازی قطبی ربانی

به کانه و پهلخ و مالوسی قوی قولی که لی زوره
به ری ملیاه له کوی آگری بشیده بی کانی آسکافی
لیاسی عزل و برینی نانو لانه وازو خانه و پیرانی
حواله ی خوت آلم قوربان چلونه بیم بو سلیمانی
لبر حیوت و کویک وایه بی فرقه له خدمت تو
سهرین و حاجی لعلق سیروریوی مُرسد و جانی
که روگه خرجی بار و جوتہ استرمالی کاروانه
امانه نابند کویخا و رئیس و پیری دیوانی
به یار کیلانوگای له رت پیر و کج خواستہ و نوتد بپیر
که گو جو اسپو ایک بوق و سردار جر حونا و کانی
عبا و که رفیتوریوی و رچو شبقه میزه رو میمون
حیا و کویر ستم و دوم قحبه و وفا ناموس و سوزانی
که کویت دوزینه و ه ام کویر و قورانہ ی له خوا عاصی
چلونت که و ته خاطر مشکه مشکه کویره و ورچی کویستانی

گهو سِر و پلنگن و دختی نان خوار دهن له ا طرفت

سجیل با پرتگفن در کله خمر پرجم مریوانی

دوعات با بوبکه دامه تد بیرمان نه که ی زمینهار

ملاو دهر و سکن و صوفی شیخه گانی لقمه با طمانی

له روزی واپسایوی حیاتره بو تو له دو صد که مس

هزار یان لیره یه کک ناکا ده باره و پول و تارانی

له سر نه م مهره لادم بحجم بومهری مانی

بلم ای یا وانی ملت و ریگه ی مسلمان

الا ای کشته یی پیکانی هجرانت دلی خون

الا ای کشته یی هجرانی روی تو پیری کنعانی

تو یاران حینان کردی که باید کرد بادشمن

تو بادشمن حینان کردی که ویرا رنج نتوانی

فارسی

وجودت فخره بومی چونکه لای من فخری کوردانی
نمونه ی کاکه احمد و نطفه ی حسین و سیری یه زردانی
له تیو حیت و ت زبانت ده رگه ری غلطید که وره ت کرد
له لای خوست شگری هیستاقی پیاوانه نازانی
خرایی چاکه یه زای صفایه حدتی حله
جنیوی فخره تا تالانی عطایه عفو عوانی
کرم کار و وفادار و ولی خلق و علی کردار
طبیعت چاکو طینت پاکو دل بر نور و نورانی
فلک مل سورا کاکا سرو له زیر پی سی ای سی شیخ محمود
ملک مجوره بوا سرو اطاعه و حکم و فرمانی
اوهنده باری طغنی که وت به بل دا خالص سرو
اهاته خدمتت قوربان و ولی زامداره سرکمانی

سرفیق حلیمی :-

کورسی حاجی صالح افندی یہ کہ قوماندانی سرکزی
سیمانی بو ولہ دہ ورہی حکومتی کوردستانا حاوہ نی
جریدہ می [اُیید استقلال] بو کہ بہ کوردی و فارسی
انورسا ام لہ عربی و تورکی و فارسی و
فرانسوی و انگلیزی ازانی ایستالہ لوامی
دیالی مفتشی معارفہ جاہندی شہری انوسین

ماری زولفت نوبہ چی دہ ورہی عقیقہ آل ابی
تیری مورگان یاہہ وانی دہ وری جاوی کال ابی
من کہ سرہستی صفای اونیرگی ستانہ ہم
آگہ داریم کہی لہ داوی زولف و دانہ می خال ابی
ناز و عہوہی دل فریبانت فریبی دل ادا
مکری گفتاری تو بیہ میی لال ابی

ده ستمی اعجازی طبیعت چونکہ ختم مقصدی
د فتری حُسن بہ خطی سوزی لیو اِکمال ابی
دامہ نی طرّہ ی پریشان ت لہ صفحہ ی روخت
عُقده بوحالی طہمت باعث اِکمال ابی
حُسنی تو مستورہ خوبیک سر بہ زلفو خط و خال
ملکی اسلام بہ اور دوی غرہ نگ اِکمال ابی
خالہ لہ ی سرگونہ کہت بہ م رومیہ ہندستانہ
یا خوشہ زادہ ی مجم مائل بہ حرقہ ی کمال ابی

سافیق حلمی : —

کھمتی اربابی غیرت بیستون اِمحاکا
اولہ سی صاحبہ حمیت بی وطن اِحیا کاکا

نوری علم و معرفت و اسرق و غربی گرتوه
 قومی ایجه تازه تعلیمی خط و املالکا
 بیسه فخری بی ثمر ابرو که عصری غیره ته
 ملکی کوردستان له ایجه همتی داوا اکا
 اوروپا کسفی زبانی ایسترو بارگیری کرد
 تازه کوردستانی ایجه باسی الف و باا کا

سزنی

محمد سزنی افندی کوری ملا معروف افندی قاضی
 سیمینیه سالی ۱۹۰۴ م له سلیمانی هاتوته دنیاوه
 له مکاتبی رُسدییه عسکریه وله اعدادی دا خونیدویتی
 بی جله له کوردی فارسی و عربی و تورکی و انگلیزی
 ازانی سفره کانی گه لیک همتت کارانه یہ سفری

فارسی زور تریهیه و هک له کوردی و اهله مستیکی
التوسیه که عبارته ته له په ندو آموژگاری

خلق که بیستم منزل و ایستاکه سه ربه خون
هر کورده مایه و ولله وار یکی نزم و کون
اسبابی یک نه که و تنه پیش ناکه کون که سه
باعس بری نه که و تنه دوا که و توره بخه رو
کوردینه ام نفاقه له بینا هتکو که ی
هر واده و ام اکات و لکه ل یک جوی دهون
تا که ی او هنده مایلی چه و تی و خرا په بون
تا که ی او هند طالبی ناراستی و درون
تا که ی وه کو گزنده قول و قاچی یک که زمین
تا که ی وه کو درنده دل و چه رگی یک اخون

تا که می له بحری و شکی دایه ای مه له
تا که می به خوئی ارزوایی دلیل اروه
تا که می خریکی کو شته و فوتانی یک تری
تا که می مه واته بیکی روی غیره دهس خه رون
خلقی به زوی بازوی فن گه پیه آسمان
ایوه سی خه ریکی به زوی ه لو کیه وه له قون
گما هئی له روی جهالته وه ابنه اجنبی
ساتی له روی نه زائیه وه ابنه فریه سون
واتی آگه به هیچ به تر ابنه فیلم سوف
یا خوبه شبقه کردنه سر ابنه آدی سون
بوفتنه پی و خراپه نه بی اجتماعی چی
هر کردنی مه و که وه هر کوه لی که کون
بو غیره به ستنی که مری نو که ریت له چی
بو پیاوی ده و له مند چیه و اهینده سرفرون

ریوی مه رن لبرده می بیگانه دا که چی
 وهک گورگی هارو سیری نه ریی به بینی خوب خون
 پوژی خوراوو کوتری پتر چنگلی اجنبی ن
 گه رچی له جنسی بازو به ده له ت وه کوه لو

زیوی

ناوی ملا عبداللّه کوری محمد اخندی ملا رسول
 ده وره می سالی ۱۷۹۲ هـ له جیمانی هاتوت
 دنیا له لای ملا عبداللّه عرفان دوا زده علمی
 ته واو کرده له پاشا چوته استمه مول بو
 وه رگرتنی هندی معلوماتی علمی ام زاته
 نزیکه می ۷۰ سالیک خدمتی علم و معارفی
 کرده گه لیک کتبی نر خداری علمی به کوردی

ریک خستوه زیور افندی به کوردی و فارسی
و عربی و تورکی دیوانی شعری موجوده روزی

۱۹۶۸ — ۱۱ — ۱۰ له سلیمانی برحمت چو

وله گردی — یوان نیراوه والله ندی شعری

انوسین

ای وطن چند خوسه وستی روحی شیرینی منی

مزرعهی تو خمی نیسا طوباعشی زین منی

یتو که رمه کوه که بزم وصلی شیرینم بی

تیشم بی نادهم له به ردت توی که شیرینی منی

که رچی ارزی هیند بلندی وه ختمه لای منی بچه عرش

واسطه سربستی و جیگهای آیینی منی

افتخاری ملتی توی ماده ریکی سهره بان

خواهلا لیسسی به توراه ماه و په روینی منی

نه و بهاران به وه وای زور صافه وه وه ک حنتی
 فصلی زستانیش سراسر باغی نری منی
 بوچی نقدی جسم و جانی خوم به حساب است نه کم
 خاکراهی حکمران و عز و تمکینی منی
 آره زوی فاری جهاحت ناکم ایترای وطن
 توله جیکه ی قاهره و ماران و بر لینی منی

زیورده سالی ۱۹۰۰ م د و توتی سالی اجلال

حمد لله واله ده وری بانی دی سگه رنه ما
 استقیام ق بوشقی پینج تیر و ما ووزورنه ما
 دائما شگری حکومت که اهالی سچنار
 ته سقه لئی کوردی گه ری جافی زبانی مه رنه ما

چاکی کرد بوخوی پچیل مردو دوکافی سارده وه
 حیوانه خوباران و دهست دانانی سرخبر نما
 روله هرچی یه ک آله می بوخوت . بچو باکت نه بی
 لوئی لوقتی سوره سرستو که فال و دروه رنه ما
 بانه بی که سی لیفه نافرینی بنو بی غم به سه و
 گنده دزلیفه قریبی سالی بیستورنه ما
 نان تان بی غم . بخونه ای اهل جسم و صرحت
 تو خوا تو بی رسول بارانه وی سوال که رنه ما
 سیری کولانا ناک بلم ایستاکه چندیا که و تمیز
 پیسی و توزی سره نوپاک له ری و معبر نما
 خواجه افندی گه ردلی عاجز نه بی عرضی اکرم
 روزی ده ری کوردی یه تاریخه که می نادر انما
 صاحب او میدگه ها دست بوسم تی بی ری
دهرسی کوردی خوم | خوینم باوی اسکندر نما

۳ موڈگاری زیور : —

زہ مانہ ہر کہ سی کہینا یہ میدان
اطاعتی فرضہ لای قولی حکیمان
مہ لی من ماضلم او بی کمالہ
مہ لی من اختیارم او منالہ
مہ لی من دہ ولہ نہ ندیم او فقیرہ
مہ لی او ہیچہ من باولم ائیرہ
خیال و فکری بی معنائ ایمانہ
بائی من عالم او ہیچ نہ زانہ
کہ چی فضلی کہ تو ایکہ ی بہ محبت
رضابہ بہ و بہ نہ بی دہ ردو محنت
رئیی ملتیکہ صاحب اور دو
چہ کہ س نازانی باوکی گاورہ یا جو

هونم رامرو به سعی و علم و دین
 حسارت کاری شیطان لعین ،

زیورتم لبه لبه میله بابت طماع کاری به وه فرموده

سی ره فیتق بون براده ری گیانی

وه یس و ایلاس و ناله بوکافی

هرسی بیکار و ناتمه و او فقیر

وه یس و ناله جوان و ایلاس سیر

نانی گالیان له لاسگر له مه بو

جایی شیرین یان به گوینز له مه بو

روت و قوت و بی نه و او بی حل و به رگ

هرسی آواته خوازی ساعتی به رگ

رووی کو بونہ و بہ پہنہا فی
 تاکہ چاری دوری بی نانی
 وہیں وتی چاری ام غم و دہردہ
 کہ بینہ زو و گو جہردہ
 وتیان فکر کہت بہ نانی لہ تی
 را یکی ز سنگ خواتو سنگ اکوتی
 لای نضار او جو کہ کو سلام
 پیاوی ز حرمی نینہ و بہ نام
 ماہ سپرہ وتی لہ مالہ و مال
 دہ ولہ تیلی بی ازیتہ سوال
 وتیان عیب و عارہ سوال کردن
 صد کہ رہت خوشترہ لہ سوال مردن
 نالہ ہاتہ زبان وتی یاران
 لازمہ رو بکہ پینہ ری یاران

ایمده ام ساره بام بکده به هجرت
 حرکت قوت نه بروه به بی برکت
 فکری ناله قبول کرا دور ده م
 که وتنه دنگه سی که سی ها و غم
 پاشی دو سعادت گه بیسته ه و راز
 ساخی زور سی نهی پزل و ریج و به راز
 پارچه ه و ریگ له آسمان دور که وت
 وتیان با بچینه ناو اُسکه وت
 لهوره که زیادی کرد برو سگی را
 له پزا قطره قطره یه ک دای را
 زیادی کرد قطره قطره یی باران
 سه قه سق که وت ناو گه لای داران
 که وتنه گیزی محنت و سرما
 له هو و سکیا در انیان ما

به هزار درد چونم دم غاری
سیریان کرد له ناویا رهی ماری

ماریان دی گه رانه وه پر خوف
ده ستیان کرد به آه و آخ و اوف

وتیان ای خوی زهین و زه مان

عالمی خوت به کاری راز و نهان

برسه تی و بارش و هه وای سرما

ارده هاسمان اهی نینه جریگا

یا الاهی چیه قباحهت مان

دهم به دم زیادا کا مصیبت مان

له م مناجاته دابه دل گریان

لطف حق که وته ظاهری بویان

آورده ها که کاشیه و ناوکونی خوی
 له و مکانه که بوبه بی ده ناک روی
 چونه ژوری رفقه کافی → سفر
 همدل پتر له آگرو لوسی تتر
 نیوسمانی که ماشی و جان هستان
 بر ملووسی به غاردا اگران
 — سیریا که کردل تاریکی استکه ویت
 یک همانه له جینگه مارده که ویت
 هر به غار چونه سر همانه رزیو
 — سیریا که کرد پتره له زیروله زیو
 شکری حقیان به جی هینا یه ک یک
 و تیان یا اِلاهی حمدًا لک

مامه پیره وتی قسه می ناوی
جاری وهیس بداته کارتاوی
دورنه که دتویننه وه ته واوی له کار
نان وچی خورله ویره بینی به غار
وهیس زوله و تهری دراوی برد
به دل خوشی قسه می کاری کرد
چاربه چار رای اکر دو جاری ره وت
لهوسی دابره وهمانه که می اشکله وت
وتی بوچی همانه یه ک آلتون ~~ه~~
بده نه دور فیتی خواروزه بون
زهریان بو اینم نا و پی خور
هر دو بمره به بی سر و سوت
خوم به جاری اجه صاحب مال
خاوه نی قصر و باغ و جاه و جلال

روی ترتیبی زهرو نانی کرد

روی له یارانی ناته وانی کرد

بیینه سرباسی ناله و ایلاس

که و تنه بحری غائله و وسواس

نوری ایمان له دل لابرده

قصدی قتلی رفیق خویان کرد

نال هاته زبان و تی ای یار

ام هموزیره بو بده به نثار

ام هانه بکله به دو تقسیم

وهیسی سگباب بجهت ناری حمیم

پیره پیی خوشی بو فکره که کی ناله

زور به حیاک هاته قلبی ام فاله

ام قسانه ته واونه بو وهیسی

هاته وه مانده مردوزگ بری

نان و پی خوره کمی له شاه لا برد
و ده کوسه گ ناله حملی بو برد
دای به ارزا سواری سنگی بو
فامه پیره کی به یاریده دانی چوو
ویسی ماندو هلاک و بی قوت
که و ته زیر چنگی دو گگی بی بیست
له ره به دوسی رقیقه خنکا نیان
ز و فرو سنیان به یاره ایما نیان
که له مانه بجاتی بو ناله
وتی بو صوه زومانی اقباله
نانی خوم با بخوم به کیف و صفا
و انجاست بوم له فقر و رنج و جفا

قولی هر کرد و نانه که می هینا
رو به روی خوی همانه که می دانا
تا کو توانی له نانه و گوستی خوارد
اِسْتَه ناکه می چووه سراوی سارد
هاته سرپی که و ابچی بو آو
به له یا که و ته سر همانه در او
زهرة که کاری کرده نا وجه رگی
سعتی دابه هاتنی مرگی
ناله زو بوبه فاسقی محروم
که و ته سویی دور فینقه که می مشوم
امه به آخری طمع کاری
له طمع لاده که رتو هلو سیاری

سالم عبد الرحمن بک

کوری محمد بک قره جهاتم کوری احمد بک صاحبقرانه
 آموزای شاعری مشهور مدد لطف بگی کوردی یہ
 سالی ۱۷۷۰ هـ هاتوته دنیا وله سالی ۱۷۸۶ هـ
 برحمت چووه شاعریکی بی وینه بووه ام زاتہ
 سیاحتی ایرانی کردووه و چوتہ تاران وله وی
 وهرس بووه بهم شعرهی خواره وده دراکه وی

له گهل دل شرطه سالم گه رنجنا تم بوله تارانا
 بهشت گه رجبی ته دستی ره ی به ایرانا گوزه زنا کم

غزل :-

به خوابی که روژ و شه و دینی
 دلی من هر وصالی او دینی

به هوای مزرع م دره و کبری چرخ
 داسی برانه ماهی نم و دینی
 رامی بر روی پیاله می چاوت
 صُحی محرم خاری نم و دینی
 پرچمت که رسم سربیا ضی جبین
 اولی صُحی تازه سو و دینی
 لطفی دل هرزه که ردو لایتم
 آسمان اسپه لاجله و دینی
 فرح و غم به دست می که ردو نم
 ام به آهسته او به ده و دینی
 ماتی کردم رفاقتی زا هد
 هر کجا هم نینم خد و دینی
 درسی اسلم بضاعتی سالم

اگر گروه دینی :
 قرض بود

سلام

شیخ سلام کوری شیخ احمد خلیق دی می عازمه بانی
 ناحیه ی وارما وایه سالی ۱۲۱۰ هجری
 ها توته دینا ریانی خوی به ما موریت رابوردوه
 سفره کانی نبیتهانی و کوردی و به تی یه ام
 نمونه ی سفری اوه

گفتگوی مله که وه

لهی مله که وه بوچی دامای
 بوچ واکه وه و سینی له لکه راوی
 بوچ ره نگی خاککی له روت بر اوه
 بوچی سه وزه گیسات لی نه رواوه
 بوچی آده ل و سیموه ل و دولی
 بوچی بی ده نگی بوچی و اچولی

کوا سرده و سینه و کوزه می کمالیت
کوا هارّه و تاغله می آوی قه دیالت
جوابم بهره وه تو به ده ستو برد
ساخی سر به رز و قه لای قومی کورد
زور به که ساخی کونه سال
جوابی دانه و هم زبانی حال
ساخی بوم سر به رز و زو سخت بوم
پر گول و نه سر به پرله دره خت بوم
قه زوان و مازو به تو ره هم دار
ولک و که می کوفو ویول و چنار
لهو حیه به حیه به ریز له داویه
به هوای نسیم ده ک عطری خاویه

باوه سین یان بوله خواروله زور
لای می بو آوی حیاتی مهور
له به هار اندا وه حتی خیلّه و زور
ره نگا ویره ننگ ابوم به گولی زهر دور
لته وقتی سر م تا به پی بینی ده ست
ارازا وه ده کله غنچه می به است
آل و سین و مور کوله فیتر بوم
تو پی گوله باخ مینا و حسک پیر بوم
بوکی بوم تارام ادا به سردا
روزه ردیم ادا به روی قمر دا
پول پول ناز داران گهرده پیر خالان
روبه ست پیره می گول بالاسمک لان

به نیونیکای حیوی کالّه ووه
به ورسه ویرسهی کلّم و خالّه ووه
بی پروا بی باک به خوشی سر به ست
له لای له چو پی کای یان ا به ست
خاوه نی بهسه و میرگی دل گیر بوم
ری می دوازده سواره می مریوان من بوم
گیر له بهسه مانده سکی بو
دوسمه له بهر ما چرکه چرکی بو
کوانی نفره ته می میری ری باغ
کوازیره می پلنگ به ری به باغ
کوا چریکه می بازله سر کلا وان
کوانی قا سپه می که و له گوی می ستاوان

بیت یلم بو چی سین ده لگه راوم
بو بوم به ققنسی بو چی سوتاوم
دیم رزا خوینی اولاده لای خوم
بیرماونی — جگه گوئی توم
خوینی نا حق قومی کوردانم ، ،
بیرما رزا جهرگی سوتاوم
رزا به بیرما خوینی گه رمی کورد
سوتام هل قرچام سه ق بوم بو تورد
چین جار سوتام ده لگه لاره وه
بوم به خوئه میس داسرکا مه وه
نازاغ ایوه چون زیاون
ها وار وه کومن چون نه سوتاون

سه بو انتقام هر حیاه روانم
به لکورا پیری قومی کوردانم
سه قه لای ایوه م منم سو پیرتاه
گوم نه که نه خوینی برا و پدرتاه
بر زین خوینی دوزمن له به رما
لی بده نه صیله شادی به سرما
او سا ارشیر بی در برینه کم
سور بگری به خوین ره نگه شینه کم

رباعی سلام

قومی گلول بی خه وی گرانه
وه کو که رو نیسکی نوستوی ناوانه
دیاردی لی آکه نه چاو انوقینی
گمال ایگری بو تیرو تانه

عبدالله حسن :

له ایلی جاف و تیره ی بیکایی یی له هلبی دانیشتوو
 آموزای حضرتی مولانا خالده ام زات نه خوننده وارپروه
 لگه ل اول شاعره کافی زور شیرین و معناداره
 که خوننده وار ناتوانی به م جوړه شریک عبدالله
 حسن سالی ۱۳۱۶ هجری له هلبی بر حمت
 چوو و : انه هلبه سته ی خونیه کی شریکی

چیرانی هر رده ...
 وه له ده ی خه تا وطن گوم که رده
 ده لیلی رم کیش عزالانی چین
 صیادی سرکوی سر به رزان نشین
 مکی ناف له عطرمایه ی عطاران
 ده ماخ له ه وای به رزه دیاران

+

ستاره‌ی [زحل] فتنه‌ی زه مانه

جلادی خون ریز خویش و بیگانه

دل‌ی عاشقان قیومی که با لب کهر

جای بیشره ن نه جای افراسیاب کهر

کوسنده‌ی خسرو شیرو به دنام کهر

بیخ و بن چینه‌ی هور منزه و او کهر

توخوا آ زیر زولفان عهد بنه رین

گویا بدم به حرف بنده کهم تم رین

با صد بار معشوق بانوی شیرین بی

خاصه جلادی پرخشم و قی بی

بالا ت بنوین به ترتیب وه

به خنده‌ی لعلی سره ندیده وه

+ ستاره‌ی زحل = استیره‌ی زحل ، دیاره که ناوی

زحلی زانی بی ، بنتون ، اوراتوس ، مریخ اما نشی زانیوه

بنوینہ مینای جبینت یک دم
به وینہی جامی جہان نٹهای جسم
بو یہ روانہ کی سہیدای سہوقی سہم
روت دہرخہ لہ توی عرق چین کہم کہم
به جلوہ می چاوت شوخی دیدہ دست
راضیم بہ حکمی روشہ کی الہ دست
بامایح کہم خالت بہ حجابہ وہ
وہک بہ ردی گوسہی بنای کبابہ وہ
بنو سہ شربت لہ لیوت بوجہم
فرضہ دم تہ تکا حجاج بہ زمزم

اُمہ می مشکوای عبد اللہ حسنہ بہ زبانی جاق

اوہ نان نہ بو تو دات و بہ نہ
وہ لہ وئی قول و وہ زوری چہ نہ

نی سال دهکشی روز رمضان گرفت
له مالی خوما پارسیوم نه کرد

حرم به سرچو به پنجاگه یح

سایه مالی خوم به تیری نه دی

به ناکه سی ادهی ماری محنه ک

وه نیسی ادهی که لا سیکه حک

ژیر خاک آلهی سرم سنگ آلهی

که سن ده ننگ نه کم تو بوده ننگ آلهی

عارف صائب

کوری ملا احمد صائب و خالق سیدی فییه له مدرسی

قضاء ده رچووه به قاضی سار با زیر قعین کرا

به لام قبولی نه کرد مالی ۱۹۰۷ م له گهل له شکری

شیخ محمود سر کردهی له شکری له دی قره چنا

کورا ام له به ستمی آتی مالی ۱۹۱۴ م

له سارانی [خوی] و [سلاطین] که ضابط
بوده و تووه به راستی ما جرای او کاره سانه
چاک نیشان ادا : —

آواره بی خانگی وطن و سریر و صفا خوم
پامالی غم و غربت صد در دو به لا خوم
بی یار و دیار و حسی محنون و بیابان
ساجوری صفای مجلس اربابی و فا خوم
گرگانه بی صحرای خوی و ساحه بی سلاطین
رسوایی عجم سخره بی سا هوگه دا خوم
ام طالع نخبه منی خستوته فلاکت
آشفته بی دهی ستمی به ختی سیا خوم

که و توسته نا و طاقی چه ندره خواهر گ
دو چاری هزارده ردی سرو قهر و سزا خوم
سوزدانه عرق خوار دنه کوریکه نه پیر
سراسی هزاره لهله و رقص و سما خوم
روژی که سفری وه کوسگ غرقی قوراوم
وه ختی حضرتی توستی هزارده ردی وها خوم
روزی خبری حرب و دهی نژده بی صلح
افتاده له نا و رغذغی بی خوف و رجا خوم
بی مکن و بی چارو و یاغور لغ و یا تاغ
عریان و پیریه به مثل گورگی چیا خوم
باران و قور و دهست و سرمای به هرچی
پامالی ده سی شدتی بفورده به با خوم

خوگسعدو خپله یی جو و ساوه روگوست گکا
 آو ساندی زگم عینی وه کوره شکه یی کا خوم
 دو مانگ ابی نمدیوه صفای بز می پلا و لغ
 ده رنا چی له دل هر به او میدوبه تما خوم
 بری به ره من و روت چاکلن و بی یاره و توتن
 حسرت که سنی دو قوم جگرو و پیا له بی چا خوم
 وادام درو وه پینه له سر چاکتو سه لوار
 گور اوه سرو صورتی من وه کج جله گکا خوم
 نابینی طراوت له ره گی عمرو حیاتم
 الحق وه کو توی قوجه بی بی به رگونه وا خوم
 تو کی سرو ریشم له مخا بوزو دریش بو
 به م وضعیتی ریش وه وه ک خواجه جنا خوم

کافر به زه بی دیته وه به م حاله به شیوه
وا دهر به دهر و قور به سرو توستی تراخوم
بوساری سیمانی به فریاد و فغانم
دایم له جنالی و غمی تبدیلی له واخوم
بی شو بهه له درد و غم و قهر و مراره است
مهر و می صوابی سرف و خیر و دعا خوم
بی طاقت و بی وسعت و حیران و پریشان
له منتظری لطفی نبی و فیضی خواخوم
مهرم و کو طبعم که پریشان و خرابه
محبوب و سرافنده بی جمعی سفاخوم
عارفی اثری رحمت و لطف خوایه
بو منفعتی دین و وطن جان به فداخوم

علی کمال

کوری با پیرا غامی یوز با سنی ده وری عثمانی پیه
له ایلی اسماعیل غزیری پیه له سال ۱۲۰۰ هـ ها توتو
دینا وه له مدرسی علمیه سی اوزه مانه را خونید ویتی
له ده وری عثمانی و با سنی کاتبی دایره ی مگر کی مسیما نجا بو
له فارسی و تورکی و عربی را کاتبه و ساعره
ایستا له حالی ژمانا پیه ام زاتیه سیاحتی ایرانی
کر دوه و چوشته طهران و اه نندی سفری
انوسین : — . ۲ نینگ ۱۹۴۰ م و توتی

بو فکر کردن له آتی مه یلی صحرا و چول اکرم
بو حیات و سعی شخصی حه زبه خاکو خول اکرم
دائماً و دایمی فم و تانی ده فو که شکول اکرم

آره زوی هه لکرتنی چه فیه و سرو کاکول اکم
چه زبه قابیکی رقیق صافی نه رمونول اکم

قانع هرگز مراقی لیره و یا ره م نیه
دود و چه و دای بکره جو و تینال و آ و باره م نیه
مسترحیم خوفی بو مبا و ترسی طیاره م نیه
بیمی گریه و آهی معلومانی بی حیاره م نیه
دایمانفرت له خلقی بیایوی دل کر مول اکم

چونله اساغم وه کودرنده من ناخوم بشر
خالقتا مایل به خیرم نه ک به فته و شور و سر
بوچی من بی جی له جنسی خوم بدهم زور به و ضرر
بی سبب من چون اکم افرادی ملت ده ربه دهر
دائما هر آره زوی قویکی گرد و گول اکم

قیصری و خان و رهز و باخ و دوکاخ بوجیه
گرده بوزوکانی سایه و چنگینانم بوجیه
با سنی و نه و تی و صفاغ و سیدخانم بوجیه
هاله و داری که لی و سسی کاینانم بوجیه
هر تمنای ملت و عزمی تونک و تول اکم

ظنیکی پا کو قلبیکی سپی و خادهم هیه
بو بنیانی حالی کوردان فکری آ زاده م هیه
ملتیکی بوجیاتی تازه آ مادهم هیه

غونچه یکی تازه بیکوتوی ده می واده م هیه
سیت نه بوم خوم بوجی و یلی کیو و ده ستودول اکم

شکری تو یار رسا و ه کو خالق که نسبت کردم به حوت
مالی موقوفه می خوانا کهم به زهر و زرقه بوت
خون لبومه معرضی آهی فقیری روست و قوت
آره زو تا کهم کتاب و چاله مالی لات و لوت
حزله ناک و دویه کی محسولی ساقول اکم

دیس علی کمال

روح کهم به خواله دوری تو هیت سینه اکم
بیل آسا بوگولی روست گریه و نالیه اکم
من به یادی برحیم و روی تو به خواجا ربه چار
اچه ناو باغ و تماشای لاله و نسیم اکم
گره ربکم تشبیهی روت جانا لاله گل خورشید و ماه
تتمتیک محضه تشبیهی به پی ی تمجید اکم

ثابتہ جانا وہ کو رہنگی خنہ نا حیتہ وہ
جہ رنہ سبحی نبی بہ خوینم وہ ستو پیت رہنگین اکہم
کہ رحیلی نی بیتہ جنت و پرتی لہ حور
سیمہ لام ہر مہ یلن وصلی یارہ کہی پنجویں اکہم
چا وہ روانم زولفی لادا تا بینم رو مہ تی
کھیندہ بی عقیم لہ کافر من او میدی دین اکہم
لہر لہ سوتی لیوی سگر باری او دلدارہ یہ
من وہ کو طوطی کمال اسرو قسبی شیرین اکہم

دوایی ہا ت

فہرست سوزی نیشتمان

ناوی سائر و موضوع	لاپہ رم
مناجات	۱
مولوی	۲
احمد محمدی بگ صاحبقران	۱۰
احمد مختار بگ	۲۱
احمد فوزی	۲۱
اشیری	۲۷
احمد دہرویشی	۴۰
احمد سعید احمد نقیب	۴۷
احمد بیخ امین	۵۰
امین زکی	۵۲
امیر	۵۷
بخود	۶۰
احمدی کور	۶۸
بابا طاہر لہدانی	۷۰
بی آہس	۷۲

فهرست سوزی نیشتمان

<u>ناوی شاعر</u>	<u>لاڙه</u>
سیر و سیرد	۷۸
حمدون	۹۰
حاجی قاری کوی	۹۷
خالد = مولانا خالد	۱۰۰
خالصی	۱۰۵
رفیق حلمی	۱۰۹
رمزی	۱۱۱
زیور	۱۱۴
سالم عبدالرحمن بک	۱۲۸
سلام	۱۴۰
عبدالله حسن	۱۴۶
عارف صائب	۱۴۹
علی آمال	۱۴۴

زود معدن بیون چونکه هیچ ختایکی نینه

تکهای تاییه به تئی

تکاه خوننده واراننی ام کوره له سفره اکرم

اکرم سهر و ختایه ک آبینن

به قامی خودمان ختاکری راست بکنه ووه

چونکه آده می زارد له سهر و ختا خالی نینه

ما موصفا

۱۹۰۱ م

~~XXXXXXXXXX~~

۱۲۷ هـ

سیمانی

تدریس ایرو به به ۷۰۰ خالی

په نامه
مهر زمان
سوزی
نیت عثمان
شمیری
ن عمران
کوردستان
ته و او بو
بو اوهی بهره

ماموستا
عبدالله

موسسه کوردستان پاریس
موسسه کوردستان پاریس
موسسه کوردستان پاریس

فونا بنجانی
سورجانی
ماموستا نجم الدین ملا

غفور رشید داراغزا
اسلیبانی - عراق

نازار بی جوین لکه، نوح دلدار

نظم جلیله مجزه می خاتم النبی
شرش له حکمت و کودین پایه دار اُبی

[بیره مید]

insititut kurde de paris

بۆ خاوه ن ئیستاس که شول خوزی نیتا کلا بیری

بهی را باریده ی فاصو سکا یا بو بیری کورد نیم الدی حلا

که له دوای دهه که شول کوردی کتاوه ی کایه ی نو سووه

دارا که صو یه انانیم که شول کاک که کوهو کویان

باته باریتیه راستی وافتا بو یه دهه دلوزیه وه

یشتیا یه بیری که خرم بو که کورشی که وه یه بیری

رینوسی کتا بیری لویا ده کتا بیری بیری نو سووه

په ده کتا که ههزا وه تیدا بیری هتا بیری من و و

خه رو سیک نیم بیئوه ده رگا باری باری کورده ده

بیری بیری بیری بیری بیری بیری بیری بیری بیری

له لایحه به ... سنی را بهی از کما به ... آری آن نامی

فایده به سلام و ایمنی نام ... چونکه بهی ...

نارده به و ... هزاره آقا احاطت نال ...

بسی ... نام ... را به که ...

بسی ... نام ... که ...

نال ... فضل ...

... نام ...

لا ... بهی ...

به سلام ...

بسی ...

هزاره ...

ترتیباً در ده صد و ده گانه احمد خندان

نمر

insititut kurde de paris

Institut kurde de paris